

Department of Economics Research Memorandum 2014.03

Bestrafing van commune misdrijven in de periode 1995-2012

Ben van Velthoven

Correspondence to

Faculty of Law
Department of Economics
P.O. Box 9520
2300 RA Leiden
The Netherlands
Phone ++31 71 527 7756
E-mail: economie@law.leidenuniv.nl
Website: <http://www.economie.leidenuniv.nl>

Editors

Prof. dr. C.L.J. Caminada
Dr. B.C.J. van Velthoven

BESTRAFFING VAN COMMUNE MISDRIJVEN IN DE PERIODE 1995-2012

B.C.J. van Velthoven*

Leiden Law School, Leiden University
Department of Economics
P.O. Box 9520, 2300 RA Leiden, The Netherlands
Phone: ++31 71 527 7756
E-mail: b.c.j.vanvelthoven@law.leidenuniv.nl

Abstract

In discussies over het Nederlandse criminaliteitsbeleid richt de aandacht zich vaak op de straftoemeting door de rechter. De door de politie en het OM opgelegde sancties blijven daarbij buiten beschouwing, evenals het grote aantal misdrijven waarvoor geen sanctie volgt. Een betere maatstaf voor de punitiviteit is het strafrisico, de totale sanctie die een delinquent gemiddeld per misdrijf vanwege de strafrechtelijke keten tegemoet kan zien. Op basis van nieuwe cijfers wordt het verloop van het strafrisico over de periode 1995-2012 in kaart gebracht. Het gemiddelde strafrisico voor commune misdrijven in 2012 bedraagt 4,10 strafpunten per geregistreerd misdrijf (omreken sleutel: 1 strafpunt = 1 dag detentie = 2 uur taakstraf = €25 geldboete). Dat is op zich 0,47 strafpunt hoger dan in 1995. Maar als wordt gecorrigeerd voor wijzigingen in de samenstelling van de criminaliteit blijkt het strafrisico met 1,26 strafpunt gedaald te zijn. Dat ligt niet aan veranderingen in de gemiddelde zwaarte van de opgelegde straffen, maar aan de ontwikkeling van de strafkans. Helaas sluiten de geregistreerde criminaliteitscijfers vanaf 2009 niet goed aan op die van eerdere jaren. Ook kunnen er vraagtekens worden geplaatst bij de juridische omreken sleutel. Wanneer wordt geprobeerd om beide kanttekeningen in de analyse mee te nemen, blijkt het strafrisico sinds 1995, gecorrigeerd voor wijzigingen in de samenstelling van de criminaliteit, te zijn gedaald met 0,37 strafpunt.

* Uhd rechtseconomie, verbonden aan de Juridische Faculteit te Leiden. Ik ben H.G. Aten van het CBS, Tj. Zuidema van het CJIB en J.H.A.P. Croonen van de Commissie Feiten en Tarieven zeer erkentelijk voor het beschikbaar stellen van aanvullende gegevens. Verder dank ik G. Suurmond en P.W. van Wijck voor commentaar op een eerdere versie van de tekst.
Een verkorte versie van dit Research Memorandum wordt gepubliceerd in *Proces*, 2014, nr. 4.

1. Inleiding

De zwaarte van de straffen vormt een belangrijk thema in de discussie over het criminaliteitsbeleid in Nederland. Meestal richt de aandacht zich daarbij op de straftoemeting door de rechters.¹ Om serieus te kunnen beoordelen of er in Nederland te licht dan wel te zwaar gestraft wordt, ongeacht of die beoordeling nu plaats vindt vanuit een perspectief van vergelding, afschrikking of resocialisatie, is echter meer nodig. Daarvoor moet in ieder geval ook worden gekeken naar de sancties die door de politie en het OM bij wijze van transactie/strafbeschikking worden opgelegd. Verder moet worden verdisconteerd dat een groot aantal misdrijven in het geheel niet wordt afgesloten met een sanctie, omdat de strafrechtelijke keten er niet in slaagt de daders op te sporen, te vervolgen en te veroordelen.

Een veel betere maatstaf voor de punitiviteit is het *strafrisico*, de sanctie die een delinquent gemiddeld per misdrijf vanwege de strafrechtelijke keten als geheel tegemoet kan zien.² Neem een eenvoudig (en volledig fictief) voorbeeld. Stel dat op elke 100 winkeldiefstallen uiteindelijk 1x een politiestrafbeschikking wordt opgelegd van €200, 3x een OM-strafbeschikking van €300 en 1x een geldboete door de rechter van €400. In de andere gevallen volgt geen sanctie, omdat de dader onbekend blijft, de winkel geen aangifte doet of het delict wordt afgedaan met een waarschuwing. Op 100 winkeldiefstallen krijgen de delinquenten dan alles bijeen te maken met 5 sancties; de strafkans is dus 5%. De 5 sancties vertegenwoordigen een totale waarde van $1 \times €200 + 3 \times €300 + 1 \times €400 = €1.500$, zodat de gemiddelde strafzwaarte uitkomt op €300. Het strafrisico is het product van de strafkans en de gemiddelde strafzwaarte: $5\% \times €300 = €15$. Deze € 15 is de sanctie die de strafrechtelijke keten gemiddeld voor elke pleger van een winkeldiefstal in petto heeft. Zoals het voorbeeld aangeeft, worden in het strafrisico in beginsel alle sancties vanwege de verschillende onderdelen van de strafrechtelijke keten samengenomen. Bovendien hangt de waarde van het strafrisico af van het aantal misdrijven dat zonder sanctie blijft, doordat wordt gemiddeld over alle gepleegde misdrijven.

Het definiëren van het strafrisico is echter nog wat anders dan het concreet berekenen van de waarde ervan. Tot nu toe kon met enige pijn en moeite alleen voor een losstaand jaar een min of meer volledige becijfering worden gemaakt.³ Voor de ontwikkeling over de tijd moest de onderzoeker zich beperken tot detentiecijfers; zie figuur 1. Gezien de grote betekenis van de vrijheidsstraffen kon daarmee de hoofdlijn van het verloop van het strafrisico sinds 1950 worden gevangen: een zeer sterke daling vanaf 1950, gevolgd door een stabilisatie rond 1980, een zeker herstel sinds het begin van de jaren 90 en weer een daling vanaf 2005.

Voor een nauwkeuriger beeld van de meer recente ontwikkelingen kan echter niet voorbij worden gegaan aan de groeiende rol van de geld- en de taakstraffen. Bovendien is er door Elffers op gewezen dat de waarde van het gemiddelde strafrisico gevoelig kan zijn voor veranderingen in de samenstelling van de criminaliteit.⁴ Als het strafrisico in de loop van de tijd toeneemt, kan dat erop wijzen dat de strafrechtelijke keten punitiever wordt. Maar het kan ook zijn dat de criminaliteit gemiddeld genomen zwaarder wordt, zonder dat er in het eigenlijke opsporings-, vervolgings- en straftoemingsbeleid iets verandert. Verder is het zeer gewenst om, indien mogelijk, onderscheid te maken tussen breng- en haaldelicten. Bij de brengdelicten komt de politie in actie op grond van de aangiften van slachtoffers. Daarentegen zijn haaldelicten zoals rijden onder invloed, de productie van en handel in drugs en verboden wapenbezit veelal slachtofferloos; deze worden in het algemeen slechts bekend voor zover de opsporingsdiensten ze zelf vaststellen. Het gevolg is dat we voor de brengdelicten een indicatie hebben van (de ontwikkeling van) het aantal gepleegde misdrijven, terwijl zo'n bron

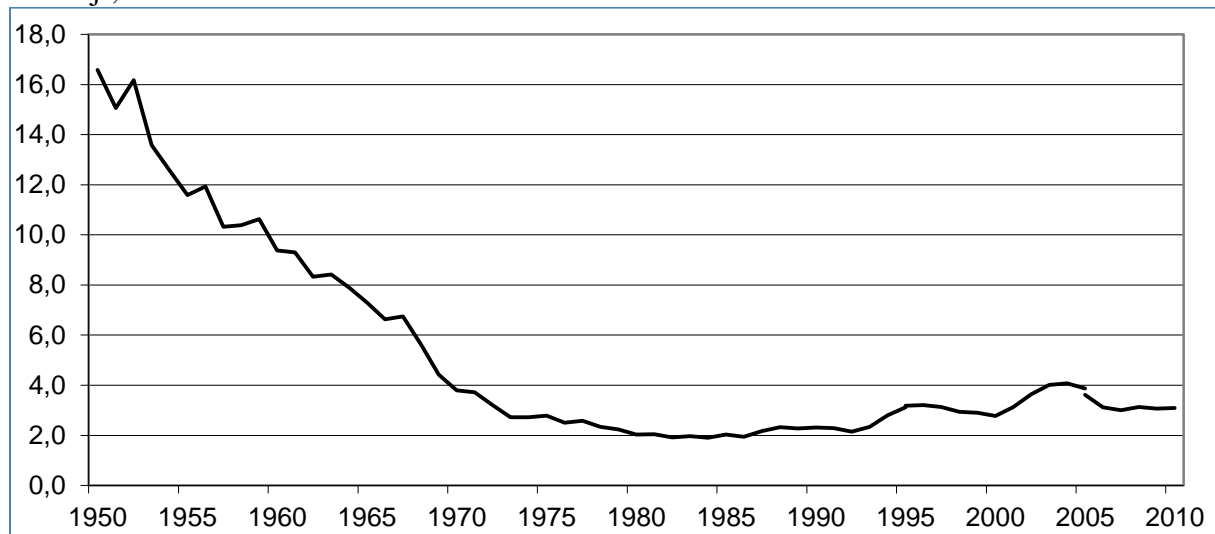
¹ Zie daarover Van Velthoven (2014).

² Van Velthoven (2012), par. 2.2.2.

³ Zie de pogingen in de achtereenvolgende drukken van Van Velthoven & Van Wijck (1996-2013).

⁴ Elffers (2008), p. 12.

Figuur 1. Gemiddeld strafrisico (aantal dagen onvoorwaardelijke detentie) per geregistreerd misdrijf, 1950-2010



Bron: B.C.J. van Velthoven, *Economie van misdaad en straf*, Den Haag: Boom Lemma, 2012, p. 145.

voor de haaldelicten ontbreekt. Daardoor kan voor de haaldelicten eigenlijk geen zinvol strafrisico worden berekend.⁵

In dit artikel onderneem ik een nieuwe, sterk verbeterde poging om het verloop van het strafrisico in Nederland in de periode 1995-2012 in kaart te brengen. Dankzij de medewerking van het CBS en het CJIB kan ik, in aanvulling op de van oudsher gepubliceerde cijfers over de aantallen en de zwaarte van de vrijheidsstraffen, ook beschikken over cijfers ten aanzien van de aantallen en de zwaarte van de taakstraffen en de geldboetes, uitgesplitst naar type delict. Daardoor kan ik in mijn analyse zowel (1) de geld- en taakstraffen meenemen, (2) corrigeren voor wijzigingen in de samenstelling van de criminaliteit als (3) de haaldelicten buiten beschouwing laten. Dat laatste doe ik door me te beperken tot de commune criminaliteit, de misdrijven uit het Wetboek van Strafrecht. De kernvraag is: In hoeverre is het opsporings-, vervolgings- en straftoemtingsbeleid in Nederland verantwoordelijk geweest voor een stijging dan wel daling van het strafrisico?

Dit artikel is als volgt opgebouwd. In paragraaf 2 sta ik stil bij de data die mij ter beschikking staan. Op basis van die data geef ik in paragraaf 3 inzicht in de ontwikkeling van de geregistreerde criminaliteit in Nederland in de periode 1995-2012 en van de aantallen en de zwaarte van de opgelegde straffen. Daarbij breng ik de door de keten opgelegde geld-, taak- en vrijheidsstraffen op één noemer door ze om te rekenen in strafpunten. Vervolgens ga ik in paragraaf 4 na in hoeverre de ontwikkeling van het strafrisico in de onderzoeksperiode is bepaald door wijzigingen in de samenstelling van de criminaliteit dan wel door wijzigingen in de straffkans en strafzwaarte vanwege het optreden van de strafrechtelijke keten. Helaas is het niet ondenkbaar dat de resultaten beïnvloed worden door meetfouten ten aanzien van de geregistreerde criminaliteit. Die bespreek ik in paragraaf 5. In paragraaf 6 besteed ik aandacht aan enkele andere kanttekeningen bij de analyse. Al doende ontstaat een indruk van de robuustheid van de bevindingen. Paragraaf 7 sluit af met conclusies.

⁵ Natuurlijk vormt de geregistreerde criminaliteit door de aanwezigheid van het *dark number* een allesbehalve perfecte maat voor de feitelijk gepleegde criminaliteit. Dat bezwaar weegt echter minder zwaar, wanneer de aandacht niet uitgaat naar de absolute niveaus in één specifiek jaar, maar naar de relatieve ontwikkelingen over de tijd. Overigens bestaan er ook methoden om de omvang van de slachtofferloze criminaliteit te schatten; zie Van Velthoven (2012), par. 4.3. Maar vooralsnog is er geen concrete cijferreeks beschikbaar.

2. Data

Voor de berekening van het strafrisico zijn enerzijds gegevens nodig over de omvang van de criminaliteit en anderzijds over in beginsel alle door de strafrechtelijke keten (politie, OM én rechter) ten uitvoer gelegde sancties.

Omdat ik mijn analyse wil beperken tot de brengdelicten, richt ik mij in het vervolg op de commune criminaliteit, de misdrijven uit het Wetboek van Strafrecht. Dat wil zeggen dat drugs- en verkeersmisdrijven, verboden wapenbezit en economische delicten buiten beschouwing blijven. Verder ga ik geheel voorbij aan overtredingen.

Wat betreft de omvang van de criminaliteit zou idealiter het feitelijke aantal gepleegde delicten bekend moeten zijn. Helaas echter zijn de uitkomsten van de slachtofferenquêtes onder burgers en bedrijven voor mijn doel onbruikbaar met als belangrijkste redenen: ze vormen geen aaneengesloten reeks over de periode 1995-2012; ze geven geen compleet beeld van de criminaliteit; en de indeling naar typen delict sluit niet aan op die van de justitiële statistiek.

Bij gebrek aan beter val ik daarom terug op de geregistreerde criminaliteit. Maar ook die cijfers zijn niet geheel zonder problemen. In de eerste plaats is er rond 2005 een breuk in de reeks doordat de gegevensverzameling is veranderd. Voor de deelperiode 1995-2005 zijn de gegevens decentraal onttrokken aan de processystemen van de regiokorpsen; voor de deelperiode 2005-2012 zijn de gegevens centraal aangeleverd via de landelijke politiedatabank. Globaal gezien ligt in het overlappende jaar 2005 het niveau van de nieuwe deelreeks iets hoger dan dat van de oude. Een tweede probleem is dat in diezelfde tijd de indeling van de misdrijven naar type delict is aangepast. De cijfers van de justitiële statistiek zijn met terugwerkende kracht tot 1995 omgezet naar de nieuwe delict-indeling. Maar dat is niet gebeurd voor (de eerste deelreeks van) de geregistreerde criminaliteit.

Nu wil ik voor mijn gehele onderzoeksperiode het verloop van het strafrisico kunnen volgen (1) zonder trendbreuken die de interpretatie bemoeilijken en (2) met een behoorlijke detaillering naar type delict om te kunnen corrigeren voor de effecten van verschuivingen in de criminaliteit. Daartoe heb ik twee bewerkingen uitgevoerd op de CBS-cijfers voor de geregistreerde criminaliteit. Ten eerste heb ik een manier gezocht om de oude en nieuwe delict-indelingen aan elkaar te koppelen. Door deels in de oude, deels in de nieuwe indeling subcategorieën delicten samen te nemen blijkt een gecombineerde indeling mogelijk, waarbij weliswaar een deel van de detaillering in de oorspronkelijke reeksen verloren gaat, maar toch binnen de misdrijven uit hoofde van het Wetboek van Strafrecht een alleszins bruikbare indeling in 14 verschillende typen delict overblijft.⁶

Verder heb ik het niveauverschil tussen de twee deelreeksen voor de geregistreerde criminaliteit in 2005 weggewerkt door de cijfers van de eerste deelreeks, per type delict, met een passend percentage op te hogen. Deze bewerking gaat ervan uit dat de eerste deelreeks wel bruikbare informatie geeft over de relatieve veranderingen van de criminaliteit in de loop van de tijd, maar dat ten aanzien van het absolute niveau de tweede deelreeks betrouwbaarder informatie aanreikt.

Wat betreft de opgelegde sancties beperk ik me tot de onvoorwaardelijke geld-, taak- en vrijheidsstraffen. Ik ga dus voorbij aan de voorwaardelijke en bijkomende straffen en de

⁶ Te weten: diefstal en inbraak met geweld, diefstal en inbraak zonder geweld, bedrog en valsheidsmisdrijven, heling, en afpersing en afdreiging (samen Vermogen); vernieling en beschadiging, misdrijven tegen de openbare orde, brandstichting/ontploffing, en misdrijven tegen het openbaar gezag (samen Vandalisme); mishandeling, bedreiging, seksuele misdrijven, misdrijven tegen het leven (samen Geweld); overige misdrijven Wetboek van Strafrecht.

maatregelen. Weliswaar zijn ze qua aantal en zwaarte van minder groot belang, maar ik had ze graag meegenomen als de beschikbare cijfers dat hadden toegestaan.⁷

In aanvulling op hetgeen in *Criminaliteit en rechtshandhaving 2012* (hierna aangehaald als *C&R2012*) is gepubliceerd, heb ik van het CBS en het CJIB aanvullende gegevens gekregen ten aanzien van de aantallen en de gemiddelde zwaarte van de door de politie en het OM opgelegde geldboetes en de door de rechter opgelegde taakstraffen en geldboetes, uitgesplitst naar type delict. De beschikbare cijfers over de geld-, taak- en vrijheidsstraffen beslaan de periode 1995-2012.

Helaas zijn de gegevens niet geheel volledig. Zo lopen de CBS-cijfers over de zwaarte van de door de rechter opgelegde taakstraffen pas vanaf 2001, het jaar dat de taakstraf een zelfstandige hoofdstraf is geworden. Cijfers over de zwaarte van de door het OM opgelegde taakstraffen ontbreken zelfs geheel. In de eerste lacune heb ik kunnen voorzien door terug te vallen op een artikel van Berghuis & Mak, waarin cijfers worden gegeven voor de gemiddelde zwaarte van de opgelegde taakstraffen in de jaren 1995-2000.⁸ Om in de tweede lacune te voorzien heb ik aangenomen dat het OM in vergelijkbare situaties even zware taakstraffen oplegt als de rechter. Die aanname leidt ongetwijfeld tot een vertekening van het niveau, omdat binnen elk type delict de lichtere gevallen worden afgedaan door het OM en de zwaardere worden voorgelegd aan de rechter. Helaas heb ik geen cijfers over de onderlinge verhouding. Voor mijn doel zijn echter vooral de relatieve ontwikkelingen over de tijd van belang. De vertekening heeft uiteindelijk een beperkte invloed op mijn resultaten, als de gemiddelde zwaarte van de taakstraffen van het OM zich in de loop van de tijd steeds in min of meer dezelfde richting heeft bewogen als die van de rechter.⁹

Verder dekken de CJIB-cijfers over de politietransacties en -strafbeschikkingen voor gevallen van eenvoudige winkeldiefstal en -verduistering slechts de periode 2001-2012. Bij gebrek aan beter heb ik de aantallen van 2001 ook gebruikt voor de voorafgaande jaren. Dat heeft overigens een verwaarloosbaar effect op mijn resultaten; het aandeel van de politie in het totale aantal voor commune misdrijven opgelegde strafpunten is zeer gering.

Ten slotte wijs ik er nog op dat een deel van de opgelegde straffen, om zeer verschillende redenen, nooit ten uitvoer wordt gelegd. Aan de hand van de CBS-cijfers kan ik wel corrigeren voor het deel van de vrijheidsstraffen dat op grond van vervroegde/voorwaardelijke invrijheidsstelling niet uitgezeten hoeft te worden. Er zijn echter onvoldoende gedetailleerde gegevens beschikbaar om te kunnen corrigeren voor problemen in de feitelijke tenuitvoerlegging (de persoon blijkt onvindbaar of beschikt over onvoldoende financiële middelen, de cellencapaciteit schiet tekort enz.). Dat leidt in het vervolg tot een zekere overschatting van het strafrisico. Die overschatting heeft uiteindelijk weinig invloed op mijn resultaten, als het aandeel van de niet uitgevoerde straffen in de tijd stabiel is geweest.

⁷ Ik kom in paragraaf 6 terug op het belang van deze voorwaardelijke en bijkomende straffen en maatregelen.

⁸ Berghuis & Mak (2002). Helaas geeft deze publicatie geen uitsplitsing naar type delict. Daarom is voor de zwaarte van de taakstraffen in de jaren 1995-2000 steeds voor alle typen delict het door hun gegeven gemiddelde aangehouden.

⁹ Voor een goed begrip vraag ik ook nog aandacht voor twee andere punten:

- De aantallen opgelegde taakstraffen in *C&R2012* tabel 6.11 laten in het jaar 2001 een opmerkelijke dip zien. Het CBS heeft laten weten dat dat te maken heeft met de wijziging van de wettelijke grondslag van de taakstraffen in de loop van 2001. De *C&R2012* cijfers voor 2001 geven alleen de aantallen onvoorwaardelijke taakstraffen onder de nieuwe grondslag; de taakstraffen die in 2001 nog onder de oude grondslag zijn opgelegd zijn vanwege de afwijkende systematiek buiten beschouwing gelaten. Ik heb hiervoor proberen te corrigeren met behulp van eerder gepubliceerde cijfers voor 2001 (oude plus nieuwe grondslag) in *C&R2011* tabel 6.11.

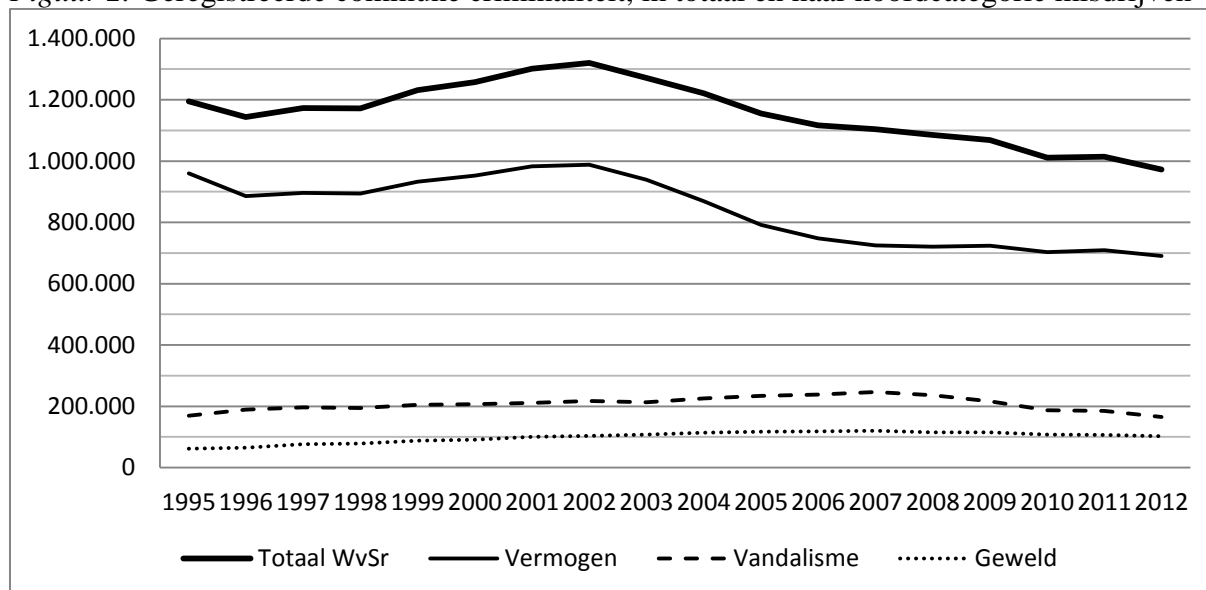
- In de CBS-gegevens over de gemiddelde waarde van de geldsomtransacties van het OM ontbreken gegevens voor de jaren 2002 en 2003. Deze heb ik aangevuld op basis van lineaire interpolatie.

3. Criminaliteit, straffen en strafpunten

Figuur 2 schetst de ontwikkeling van de geregistreerde commune criminaliteit tussen 1995 en 2012. Uit de figuur blijkt dat de geregistreerde criminaliteit tot aan 2002 een stijgende lijn heeft gekend. Daarna is een gestage daling ingetreden. Per saldo ligt het aantal van (bijna) 1,0 miljoen geregistreerde misdrijven in 2012 18,6% onder het niveau van 1995.

Figuur 2 laat tevens zien dat er in de samenstelling van de criminaliteit behoorlijke wijzigingen zijn opgetreden. Het aantal vermogenszaken is tussen 1995 en 2012 niet alleen absoluut, maar ook relatief teruggelopen. Daartegenover staat een flinke groei, zowel absoluut als relatief, van de geweldsdelicten.

Figuur 2. Geregistreerde commune criminaliteit, in totaal en naar hoofdcategorie misdrijven



Aansluitend zou ik graag de afhandeling van de geregistreerde misdrijven door de strafrechtelijke keten in enig detail kunnen volgen, om eventuele bottlenecks in de opsporing, vervolging en veroordeling te kunnen lokaliseren. Dat blijkt echter lastig. In de eerste plaats verandert bij de overgang van zaken van de opsporingsinstanties naar het OM de grondslag van de cijfers. Is de teleenheid in eerste instantie het misdrijf, bij vervolging en bestrafing wordt dat de verdachte. Doordat een misdrijf door meer dan één persoon gepleegd kan zijn en een persoon meer dan één misdrijf gepleegd kan hebben, sluiten de aantallen niet één op één op elkaar aan. Dat zou op zich wellicht nog oplosbaar zijn, als de administraties van de verschillende onderdelen van de keten aansluitende gegevens zouden kunnen leveren ten aanzien van de doorloop van zaken. Maar dat blijkt in de praktijk niet het geval te zijn.¹⁰ Voorts wordt een analyse van de keten bemoeilijkt, doordat politie, OM en rechter op verschillende punten in de keten straffen opleggen.

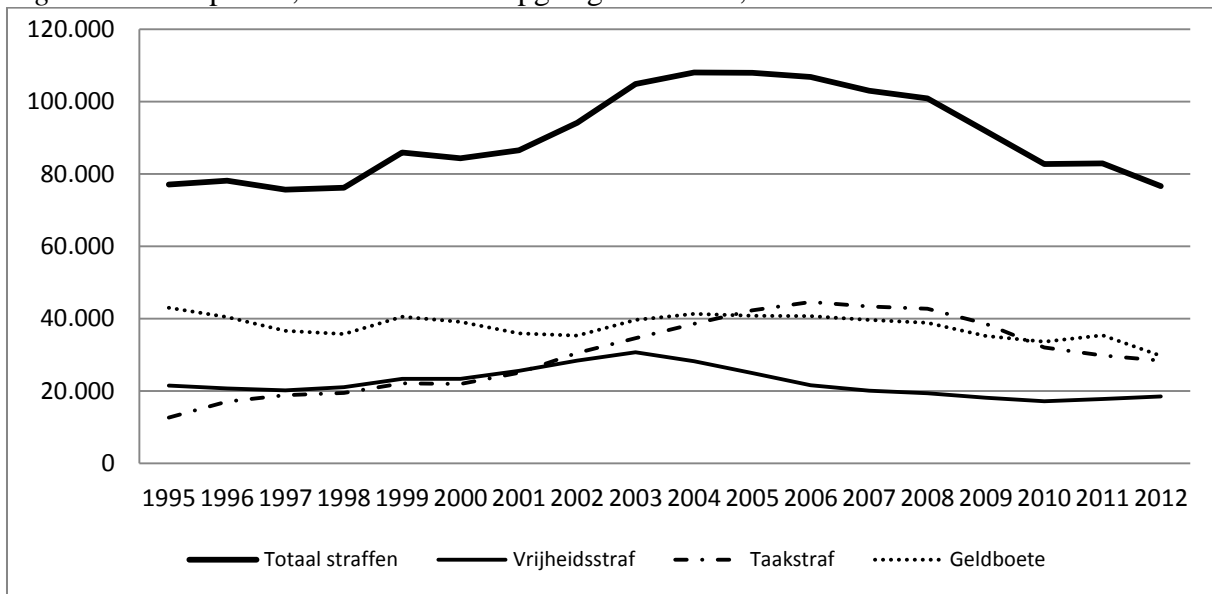
Ik maak daarom direct de stap naar de bestrafing, dat wil zeggen: de door de politie en het OM via transacties en strafbeschikkingen opgelegde geld- en taakstraffen en de door de rechter na schuldigverklaring opgelegde (geheel of deels) onvoorwaardelijke geld-, taak- en vrijheidsstraffen.¹¹

Figuur 3 geeft de ontwikkeling van de aantallen straffen weer. Het totale aantal straffen

¹⁰ Zie ook Algemene Rekenkamer (2012).

¹¹ Onder de vrijheidsstraffen worden in dit artikel ook steeds de jeugddetenties meegenomen. Het deel van de vrijheidsstraffen dat op grond van de VI-regeling niet wordt uitgezeten, is in mindering gebracht op de strafduur.

kent net als de geregistreerde criminaliteit in eerste instantie een stijgende lijn, gevolgd door *Figuur 3*. Door politie, OM en rechter opgelegde straffen, in totaal en naar strafsoort

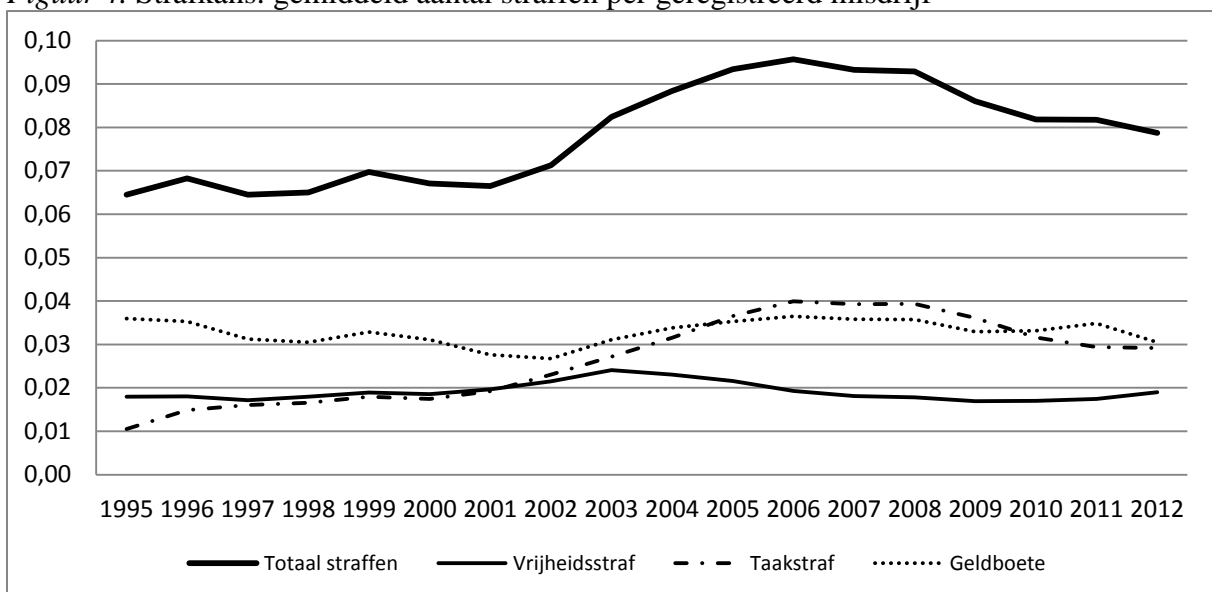


een daling. Maar het patroon wijkt ook op een aantal punten af: de stijging in het begin van de onderzochte periode is in verhouding sterker, de top ligt later, en de daling aan het eind is minder sterk.

Binnen het totaal van de straffen vormden de geldboetes in eerste instantie veruit de grootste categorie. Het aandeel van de geldstraffen is tussen 1995 en 2012 echter behoorlijk teruggelopen, van 55,7% naar 38,8%. Daartegenover staat een zeker zo sterke groei van het aandeel van de taakstraffen, van 16,4% naar 37,1%. Het aandeel van de vrijheidsstraffen fluctueert enigszins over de tijd, rond een waarde van zo'n 25%.

Vermeldenswaard is dat het aandeel van het OM in de opgelegde straffen in eerste instantie oploopt van 24,8% in 1995 tot 33,2% in 2007, maar in 2012 weer terug is op 26,9%. De aandelen van de politie (van 5,1 via 3,2 naar 4,9%) en van de rechter (van 70,1 via 63,6 naar 68,2%) kennen een ontwikkeling in omgekeerde richting.

Figuur 4. Strafkans: gemiddeld aantal straffen per geregistreerd misdrijf

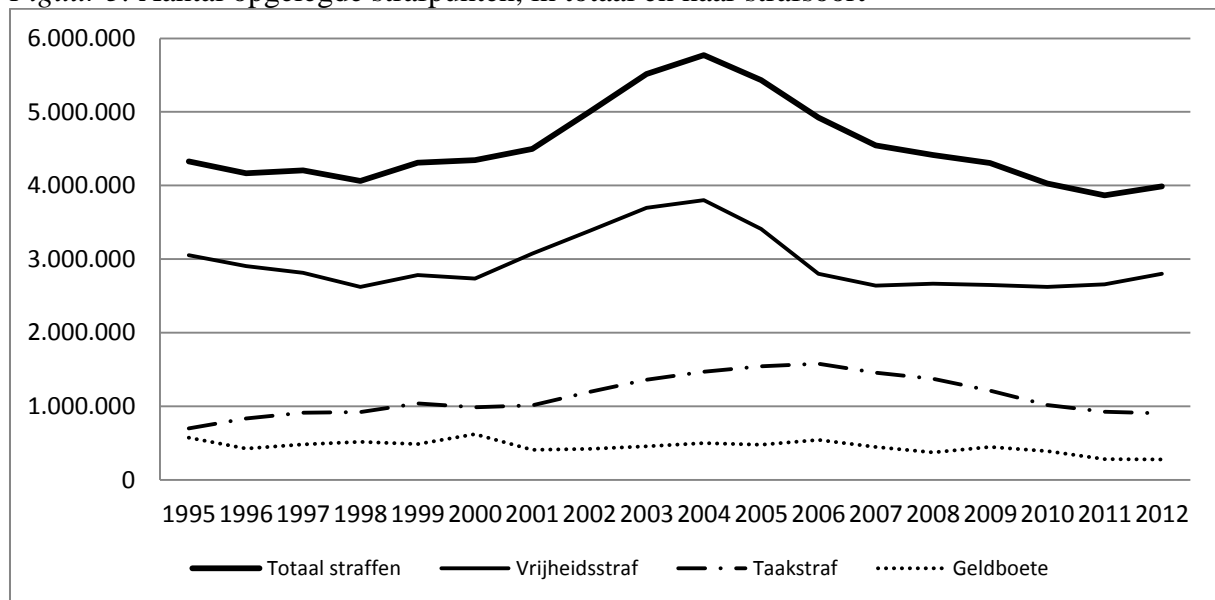


Figuur 4 toont de ontwikkeling van de gemiddelde straffkans, als resultante van de ontwikkeling van de geregistreerde criminaliteit in figuur 2 enerzijds en het aantal opgelegde straffen in figuur 3 anderzijds. De gemiddelde straffkans blijkt tussen 1995 en 2006 gestegen te zijn van 6,4% naar 9,6%, maar is daarna weer teruggezakt tot 7,9% in 2012.

Om de verschillende soorten straffen op één noemer te brengen druk ik ze uit in strafpunten. Ik maak daarvoor gebruik van de omreken sleutel van art. 22d en 24c WvSr: 1 dag vrijheidsstraf = 2 uren taakstraf = €25 boete = 1 strafpunt. Verder reken ik alle geldboetes om naar het prijspeil van 1995 om de effecten van geldontwaarding uit te schakelen.¹²

Figuur 5 geeft inzicht in de omvang en ontwikkeling van het totale aantal strafpunten dat door de Nederlandse strafrechtelijke keten voor commune misdrijven wordt opgelegd. Het totale aantal strafpunten is van 4,3 miljoen in 1995 toegenomen tot bijna 5,8 miljoen in 2004 en daarna weer gedaald tot 4 miljoen in 2012, 7,1% onder het niveau van 1995. Daarmee volgt het aantal strafpunten weliswaar een soortgelijk patroon als de criminaliteit, maar de top is in verhouding iets hoger en ligt ook iets later in de tijd.

Figuur 5. Aantal opgelegde strafpunten, in totaal en naar strafsoort

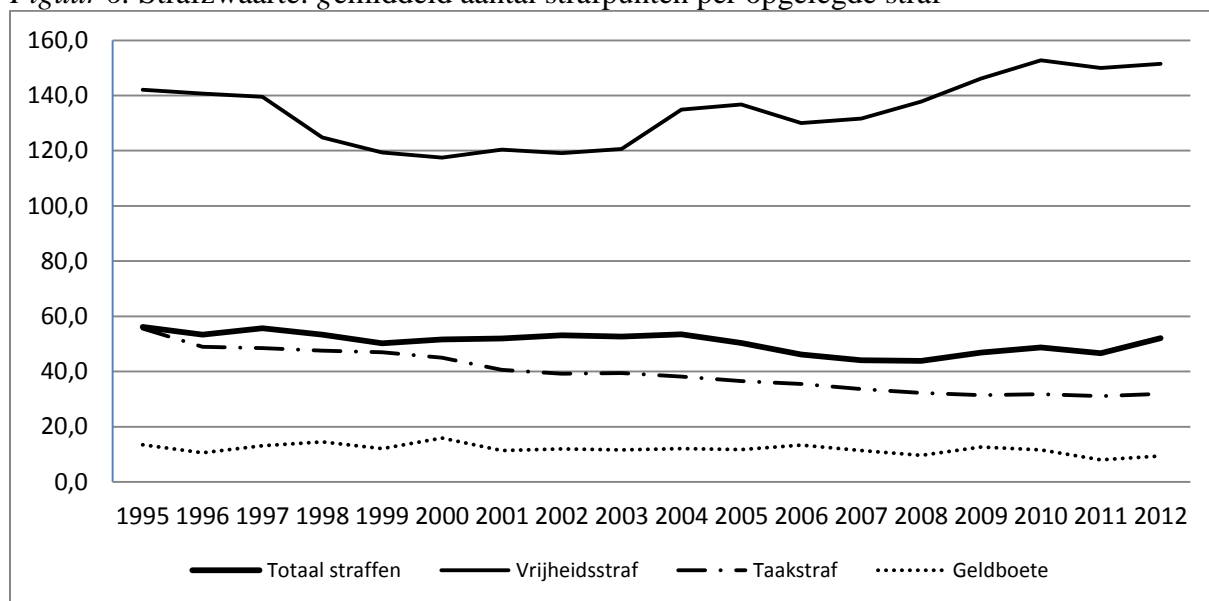


De ontwikkeling van de gemiddelde zwaarte van de opgelegde straffen wordt gepresenteerd in figuur 6. De gemiddelde strafzwaarte bedroeg in 1995 56,2 strafpunten, is daarna langere tijd redelijk stabiel geweest, vanaf 2004 sterk gedaald tot 43,8 strafpunten in 2008, en daarna weer gestegen tot 52,0 strafpunten in 2012. Al met al is de gemiddelde straf anno 2012 7,4% lager dan in 1995.

De afzonderlijke strafsoorten kennen uiteenlopende ontwikkelingen. De gemiddelde taakstraf is tussen 1995 en 2012 aanzienlijk lichter geworden. Ook de gemiddelde boete is uiteindelijk, gecorrigeerd voor de geldontwaarding, lichter geworden. Bij de vrijheidsstraf is het beeld minder eenduidig. Na een niet onbelangrijke daling vanaf 1995 is de gemiddelde zwaarte van deze straf sinds 2000 geleidelijk aan weer opgelopen. In 2012 is de gemiddelde vrijheidsstraf 6,6% zwaarder dan in 1995.

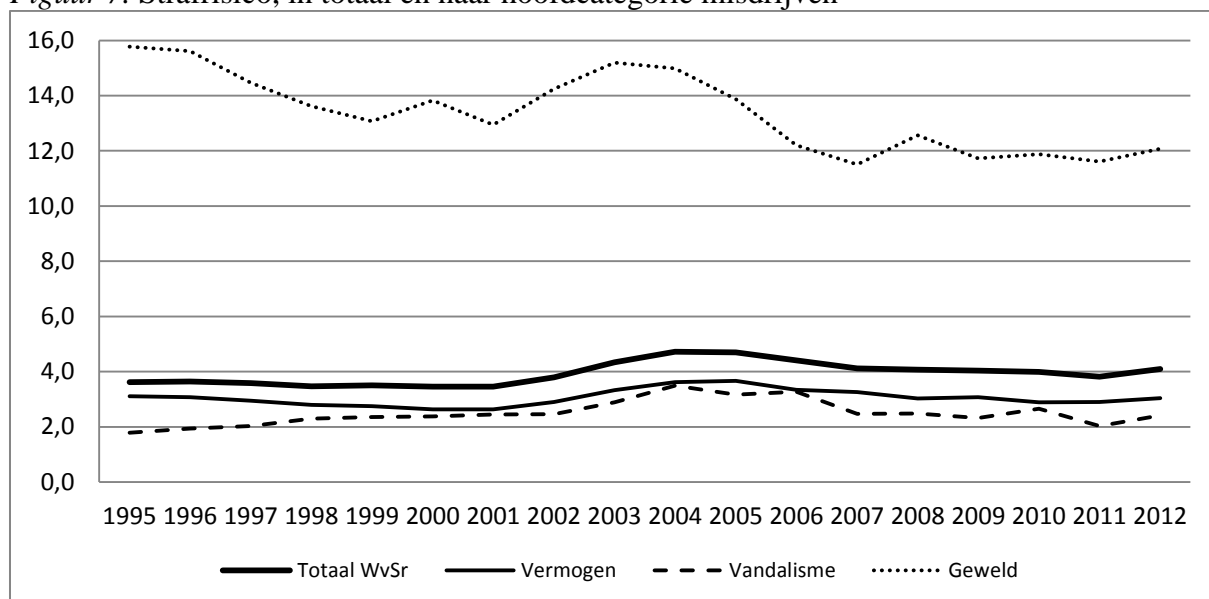
¹² Ik teken daarbij aan dat het OM en de rechter vandaag de dag aangepaste sleutels hanteren. Zie resp. Aanwijzing kader voor strafvordering op www.om.nl en Oriëntatiepunten straftoemeting en LOVS-afspraken op www.rechtspraak.nl. In paragraaf 6 kom ik op de keuze van de omreken sleutel terug.

Figuur 6. Strafzwaarte: gemiddeld aantal strafpunten per opgelegde straf



In figuur 7 worden de gemiddelde straffkans en strafzwaarte gecombineerd tot het strafrisico, het aantal strafpunten dat de strafrechtelijke keten gemiddeld voor de plegger van een geregistreerd misdrijf in petto heeft.

Figuur 7. Strafrisico, in totaal en naar hoofdcategorie misdrijven



In de ontwikkeling van het strafrisico voor het totaal van de commune criminaliteit zijn ruwweg drie deelperioden te onderscheiden. In eerste instantie is het strafrisico licht gedaald van 3,62 strafpunten in 1995 tot 3,46 in 2000, vervolgens opgelopen tot 4,72 in 2004 en daarna weer gedaald.¹³ Uiteindelijk komt het strafrisico in 2012 uit op 4,10 strafpunten. Dat is 13,3% lager dan in 2004, maar 13,1% hoger dan in 1995.¹⁴

¹³ Mogelijk markeert de stijging in 2012 het begin van een nieuwe deelperiode. Het is echter te vroeg om dat nu al te concluderen.

¹⁴ Ik teken daarbij aan dat de politie (via de transacties/strafbeschikkingen voor eenvoudige winkeldiefstal en -verduistering) een zeer gering aandeel heeft in het totale aantal opgelegde strafpunten, en daarmee in het

Figuur 7 laat verder zien dat er achter de ontwikkeling van het gemiddelde strafrisico grote verschillen schuil gaan binnen de commune criminaliteit. Het strafrisico voor geweldsdelicten is steeds duidelijk hoger dan gemiddeld, maar vertoont afgezien van een uitschieter in de jaren 2002-2005 een structureel dalende trend. Het strafrisico voor vermogensdelicten kent een golfbeweging, maar is per saldo stabiel van 1995 op 2012. Alleen voor vandalisme, de categorie met het laagste strafrisico, ligt het strafrisico in 2012 hoger dan in 1995.

Nu is uit figuur 2 bekend dat het aandeel van de geweldsdelicten tussen 1995 en 2012 is gestegen, terwijl het aandeel van de vermogensdelicten is gedaald. Zo'n verschuiving van delicten met een relatief licht strafrisico naar delicten met een relatief zwaar strafrisico stuwt op zich de gemiddelde waarde van het strafrisico omhoog, los van wat er verder met de straffkans en de strafzwaarten van de betrokken typen delict gebeurt. Daarmee wordt duidelijk dat Elffers gelijk had. Voor een goed begrip van de ontwikkeling van het gemiddelde strafrisico tussen 1995 en 2012 moeten we ook naar de veranderingen in de samenstelling van de criminaliteit kijken.

Ter afsluiting van deze paragraaf wijs ik er nog op dat voor de periode 1995-2012 de ontwikkeling van het gemiddelde strafrisico voor de commune criminaliteit in figuur 7, gebaseerd op gedetailleerde cijfers voor alle hoofdstraffen, niet wezenlijk afwijkt van de in figuur 1 geschetste ontwikkeling van het gemiddelde strafrisico voor de gehele criminaliteit, gebaseerd op totaalcijfers voor alleen de vrijheidsstraffen. Het meenemen van de geld- en taakstraffen in de becijfering levert in dat opzicht blijkbaar niet zo veel nieuws op.

Maar, anders dan voorheen, beschik ik nu over gegevens die zijn uitgesplitst naar type delict. Die maken het mogelijk om na te gaan in hoeverre de ontwikkeling van het gemiddelde strafrisico voor rekening komt van de strafrechtelijke keten dan wel bepaald wordt door wijzigingen in de samenstelling van de criminaliteit.

4. Decompositie

Als uitgangspunt voor de decompositie neem ik het totale aantal strafpunten dat door politie, OM en rechter per jaar wordt opgelegd. De ontwikkeling daarvan wordt bepaald door de volgende factoren:

- a. de totale omvang van de criminaliteit;
- b. de samenstelling van de criminaliteit naar type delict;
- c. de straffkans per type delict;
- d. de mix van de toegepaste soorten straf per bestraft misdrijf voor de verschillende typen delict; en
- e. de gemiddelde zwaarte van de opgelegde straffen naar strafsoort voor de verschillende typen delict.

Bij de factoren a en b gaat het om aantallen misdrijven. Dit zijn *volume-effecten*, waarop de strafrechtelijke keten geen, althans geen directe invloed heeft.¹⁵ Dat heeft de strafrechtelijke keten via het opsporings-, vervolgings- en straftoemetingsbeleid wel op de andere drie factoren. Die drie factoren samen geven inzicht in de ontwikkeling van de *punitiviteit van de strafrechtelijke keten* als geheel. Factor c verwijst naar de *effectiviteit van de opsporing en vervolging*. Bij welk deel van de misdrijven weet de strafrechtelijke keten met voldoende

strafrisico. Dat aandeel reikt niet verder dan een min of meer stabiele 0,4%. Het aandeel van het OM fluctueert over de tijd; het stijgt van 5,6% in 1995 tot 14,7% in 2007 en daalt daarna weer tot 6,0% in 2012. Veruit het grootste deel van het totale aantal opgelegde strafpunten, en daarmee van het strafrisico, zo'n 85 tot 95%, komt voor rekening van de rechter.

¹⁵ De invloed kan wel indirect zijn. Wijzigingen in het opsporings-, vervolgings- en straftoemetingsbeleid leiden op termijn mogelijk tot wijzigingen in de omvang en samenstelling van de criminaliteit. Dit feedback effect blijft hier buiten beschouwing.

zekerheid de dader(s) te vinden zodat kan worden overgegaan tot het opleggen van een straf? De factoren d en e hebben betrekking op de *straftoemeting*. Als de dader gevonden is, moet eerst binnen de strafrechtelijke keten worden bepaald welke *soort* straf zal worden toegepast (factor d). De zes hier onderscheiden sancties zijn een geldboete vanwege de politie, een geldboete of taakstraf vanwege het OM of een geheel of deels onvoorwaardelijke geldboete, taakstraf of vrijheidsstraf vanwege de rechter. Ten slotte komt de *zwaarte* van die straf aan de orde (factor e).

Dat brengt mij bij de kernvraag van dit artikel: In hoeverre is het opsporings-, vervolgings- en straftoemetingsbeleid in Nederland verantwoordelijk geweest voor een stijging dan wel daling van het strafrisico? Om die vraag te beantwoorden heb ik een rekenschema gemaakt waarmee een decompositie kan worden gemaakt van de ontwikkeling van het aantal strafpunten dat door de strafrechtelijke keten in de periode 1995-2012 is opgelegd. Tabel 1 geeft de resultaten.¹⁶ Voor de overzichtelijkheid van de presentatie onderscheid ik vier deelperioden: 1995-2000, 2000-2004, 2004-2008 en 2008-2012.¹⁷

Tabel 1. Decompositie van de ontwikkeling van het totale aantal strafpunten 1995-2012

	Verandering per deelperiode					Totale verandering 1995-2012
	1995	2000	2004	2008	2012	
Geregistreerde misdrijven WvSr	1.194.406	1.257.204	1.221.272	1.085.014	972.797	
Totaal aantal opgelegde strafpunten	4.327.549	4.346.958	5.770.272	4.415.800	3.986.332	
Verandering totaal aantal strafpunten, waarvan door verandering van						
- totaal aantal misdrijven (a)		19.410	1.423.313	-1.354.472	-429.467	-341.217
- strafrisico		227.530	-124.241	-643.793	-456.702	-997.205
Strafrisico		-208.120	1.547.554	-710.680	27.234	655.989
Verandering strafrisico, waarvan door verandering van						
- typen misdrijven (b)		3,62	3,46	4,72	4,07	4,10
- aantal opgelegde sancties (c)		-0,17	1,27	-0,65	0,03	0,47
- gebruik strafsoorten (d)		-0,09	0,68	-0,03	1,17	1,73
- zwaarte van straffen (e)		0,34	0,33	-0,17	-1,70	-1,20
		0,11	0,18	-0,21	0,23	0,31
		-0,53	0,07	-0,25	0,33	-0,37

Per deelperiode is eerst nagegaan welk deel van de verandering in het aantal opgelegde strafpunten kan worden toegerekend aan de groei van de criminaliteit (factor a). Daarbij is de samenstelling van de criminaliteit vooralsnog constant gehouden, evenals de straffkans en de straftoemeting. Over de resultaten kan ik kort zijn. De groei van de totale criminaliteit in de eerste deelperiode (zie figuur 2) heeft als zodanig een opwaartse druk op het aantal strafpunten uitgeoefend. Dat verkeert in de loop van de tweede deelperiode in zijn tegendeel en zet zich door in de derde en vierde deelperiode.

De rest in de verandering van het totale aantal strafpunten komt voor rekening van een verandering in het strafrisico, het gemiddelde aantal opgelegde strafpunten per misdrijf (zie

¹⁶ Bij het opstellen van het rekenschema heb ik voortgeborduurd op onderzoek van Berghuis & Mak (2002), Van Tulder (2005) en Vollaard & Moolenaar (2009). Voor de technische details verwijs ik naar appendix 1.

¹⁷ Uitgangspunt voor de indeling was het patroon uit figuur 5, dat aangaf dat het gemiddelde strafrisico tussen 1995 en 2000 redelijk stabiel was, daarna steeg tot 2004 en vervolgens weer daalde. In paragraaf 5 zal duidelijk worden waarom het wenselijk bleek om ook de periode vanaf 2008 apart te zetten. Daarmee ontstond een indeling in vier (bijna) even lange deelperioden.

figuur 7). Die verandering is vervolgens nader uitgesplitst.

De veranderde samenstelling van de criminaliteit (factor b) heeft een behoorlijk opwaarts effect gehad, met name in de tweede en vierde deelperiode. Gemiddeld genomen is de criminaliteit in de loop van de onderzoeksperiode blijkbaar zwaarder geworden. Bij uitsplitsing is het beeld diffuus, er springen geen bepaalde typen delicten uit die heel direct voor de verzwarening van de criminaliteit verantwoordelijk gehouden kunnen worden. Wel is duidelijk dat het aandeel van de twee typen misdrijven die afgaand op het strafrisico duidelijk lichter zijn dan gemiddeld, te weten ‘vernieling en beschadiging’ en ‘diefstal en inbraak zonder geweld’, is teruggelopen van 88,4% in 1995 naar 78,8% in 2012.¹⁸

Belangrijke vervolgvraag is of de 14 typen delict¹⁹ die ik voor mijn analyse heb gebruikt wél voldoende homogeen zijn. Immers, ook binnen die delicttypen zouden zich relevante verschuivingen voorgedaan kunnen hebben. Een afdoend antwoord heb ik niet. Ik kan alleen opmerken (i) dat ik geen andere data heb en (ii) dat zaken op het niveau van subcategorieën waarschijnlijk meer homogeniteit kennen dan op het niveau van hoofdcategorieën, laat staan op het niveau van het totaal van de afgehandelde zaken.

De overige factoren in tabel 1 geven inzicht in het functioneren van de strafrechtelijke keten. De strafkans (factor c) heeft met name in de vierde deelperiode een niet onaanzienlijk negatief effect op het strafrisico gehad. Omdat de criminaliteit gemiddeld genomen zwaarder is geworden, hadden er in verhouding meer straffen opgelegd moeten worden om het strafrisico voor elk afzonderlijk type delict op peil te houden. De inspanningen in de opsporing en vervolging hebben echter geen gelijke tred gehouden met de verzwarening van de criminaliteit.

De straftoemeting blijkt een wisselend effect te hebben gehad. Wat betreft het gebruik van de verschillende strafsoorten (factor d) treedt er in de eerste drie deelperioden een verschuiving op van geldboetes en vrijheidsstraffen naar taakstraffen. In de vierde deelperiode is er sprake van een verschuiving terug naar vrijheidsstraffen. Wat betreft de zwaarte van de verschillende straffen (factor e) worden de taakstraffen over gehele linie langzamerhand lichter. De vrijheidsstraffen worden in eerste instantie lichter, om daarna geleidelijk aan weer zwaarder te worden. En de geldboetes zijn min of meer stabiel. Per saldo is door al deze wijzigingen in het straftoemingsbeleid het strafrisico in de eerste en derde deelperiode afgenomen en in de tweede en vierde deelperiode toegenomen. Over de periode 1995-2012 als geheel is sprake van een gering neerwaarts effect.

Tot slot tel ik de bijdragen van de factoren c, d en e bij elkaar op, om een samenvattend beeld te krijgen van de ontwikkeling van het strafrisico in Nederland gecorrigeerd voor wijzigingen in de samenstelling van de criminaliteit. Daarmee wordt duidelijk welk effect het functioneren van de strafrechtelijke keten heeft gehad. In de eerste deelperiode is dat effect $-0,07$ strafpunt, in de tweede deelperiode $+0,58$, in de derde deelperiode $-0,62$ en in de vierde deelperiode $-1,15$. In totaal is het effect $-1,26$ strafpunt. Dat suggereert dat de punitiviteit van de strafrechtelijke keten sinds 1995 niet onaanzienlijk is gedaald. Diezelfde conclusie volgt als 2004 als referentiejaar wordt genomen.

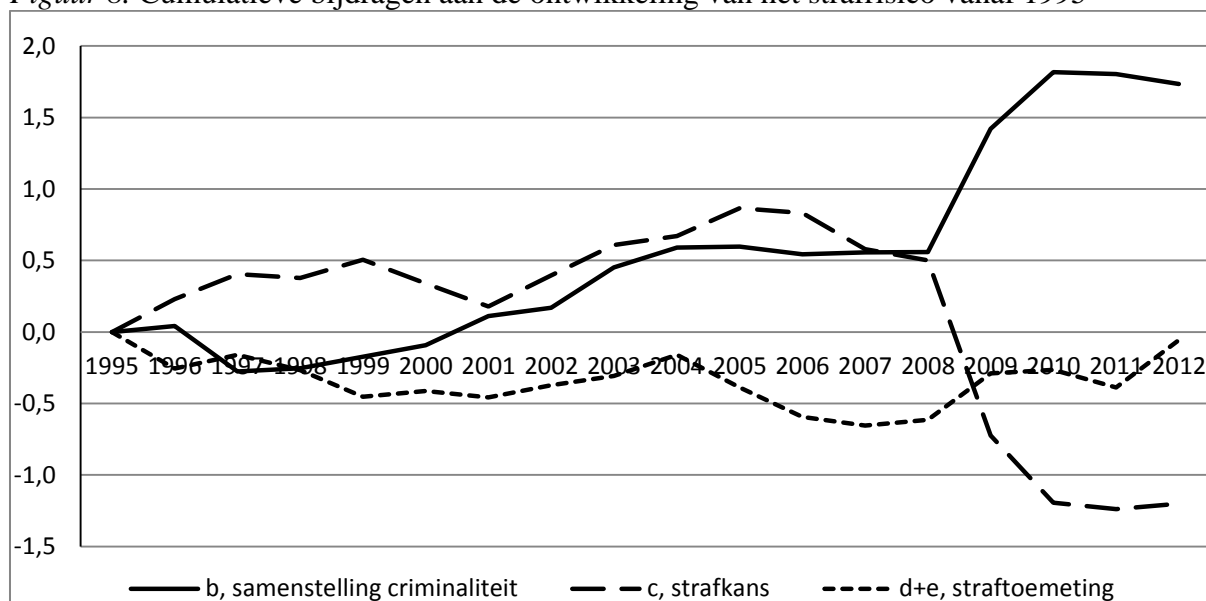
5. Meetfouten ten aanzien van de geregistreeerde criminaliteit

Bij die conclusie moet echter een belangrijk voorbehoud worden gemaakt. De reden daarvoor wordt duidelijk als we naar figuur 8 kijken waarin de cumulatieve bijdragen van de verschillende factoren van jaar op jaar aan de ontwikkeling van het gemiddelde strafrisico vanaf 1995 zijn weergegeven.

¹⁸ In appendix 2 zijn gedetailleerde cijfers te vinden met betrekking tot de decompositie voor de afzonderlijke typen delict, uitgesplitst naar de afzonderlijke strafsoorten.

¹⁹ Zie voetnoot 6.

Figuur 8. Cumulatieve bijdragen aan de ontwikkeling van het strafrisico vanaf 1995



Deze figuur sluit direct aan op tabel 1 en laat op een andere manier zien dat de criminaliteit vanaf 1995 geleidelijkaan zwaarder wordt, terwijl de straffkans oploopt en de straftoemeting per saldo wat lichter wordt. In de vierde deelperiode is echter iets bijzonders aan de hand. In 2009 wordt de geleidelijke ontwikkeling abrupt doorbroken, wanneer er ineens een aanzienlijke verzwaring van de criminaliteit lijkt op te treden in combinatie met een forse daling van de gemiddelde straffkans. Nadere inspectie van de CBS-cijfers voor de geregistreerde criminaliteit wijst uit dat er rond 2009 enkele opvallende verschuivingen optreden. Het aantal misdrijven tegen het leven ondergaat in twee jaar een ruime verdubbeling, van 1.651 in 2008 naar 3.982 in 2010. Ook is er een forse stijging van het aantal diefstallen met geweld, van 13.177 in 2008 naar 16.103 in 2010. Tegelijkertijd daalt het aantal gevallen van vernieling en beschadiging, in termen van strafrisico veruit het lichtste type delict, van 210.578 in 2008 naar 150.043 in 2010. Dat zijn zeer forse sprongen, die sterk afwijken van de slechts licht dalende trend in de totale omvang van de criminaliteit. Als deze cijfers kloppen, zou de criminaliteit tussen 2008 en 2010 inderdaad gemiddeld genomen aanzienlijk zwaarder zijn geworden.

Er is echter reden tot twijfel. In de toelichting op de geregistreerde criminaliteitscijfers tekent het CBS aan dat in 2009 door de politie een nieuw registratiesysteem (BVH) is ingevoerd. Er zouden aanwijzingen zijn dat de agenten BVH mijden of incidenten lichter classificeren zodat ze met een boete afgedaan kunnen worden en niet geregistreerd hoeven te worden. Dat duidt op onderrapportage van het aantal gevallen van vernieling en beschadiging. Ook binnen de wel gerapporteerde misdrijven zijn registratie-effecten denkbaar. Het heeft er volgens het CBS alle schijn van dat zware gevallen van mishandeling die voorheen tot mishandeling werden gerekend, nu worden geclassificeerd als misdrijven tegen het leven.²⁰

Als er vanaf 2009 daadwerkelijk sprake is van administratieve wijzigingen in de registratie van misdrijven, laat dat de decompositie niet onverlet. Ten eerste leidt de onderrapportage van relatief lichte misdrijven tot een overschatting van het feitelijke strafrisico. Ten tweede hebben zowel de onderrapportage van lichte misdrijven als de andere categorisering van zware mishandeling tot gevolg dat de gemiddelde ernst van de criminaliteit, optisch gezien, toeneemt. Als er overigens in de vervolging en straftoemeting

²⁰ Vgl. <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/veiligheid-recht/methoden/dataverzameling/korte-onderzoeks-beschrijvingen/2010-geregistreerde-criminaliteit.htm>.

van de verschillende typen delict niets verandert, uit zich dat in de decompositie in een positieve uitkomst voor factor b en een even grote negatieve uitkomst voor factor c.

Helaas is onbekend in welke mate de beschikbare cijfers voor de geregistreerde criminaliteit vanaf 2009 beïnvloed zijn door onderrapportage en classificatiewijzigingen. Daardoor weet ik ook niet of en in hoeverre de resultaten van mijn decompositie zijn vertekend. Ik kan hoogstens een ruwe schatting maken. Daartoe veronderstel ik dat de feitelijke ontwikkeling van het aantal vernielingen en beschadigingen ná 2008 gelijkop is gegaan met de totale criminaliteit. Verder neem ik aan dat ná 2008 1.600 delicten ten onrechte als misdrijven tegen het leven zijn gecategoriseerd, terwijl het eigenlijk om mishandeling ging.²¹ Tabel 2 geeft de ‘gecorrigeerde’ resultaten.

Vergelijking met tabel 1 leert dat het gemiddelde strafrisico in 2012 als gevolg van de onderrapportage in de registratie van de criminaliteit mogelijk niet 4,10, maar slechts 3,87 strafpunten groot was. Verder vallen in de decompositie na de ‘correctie’ van de classificatiewijzigingen de bijdragen van de factoren b en c in de vierde deelperiode aanzienlijk bescheidener uit. Dat neemt niet weg dat de (overige) verschuivingen in de samenstelling van de criminaliteit nog altijd een opwaartse invloed op het strafrisico hebben gehad, maar het effect is teruggebracht van 1,17 naar 0,37 strafpunt. Verder zou de strafrechtelijke keten nog altijd verantwoordelijk zijn voor een substantiële daling van de straffkans tussen 2008 en 2012, zij het dat het effect nu wordt geschat op -1,10 in plaats van -1,70 strafpunt.²²

Tabel 2. Decompositie strafrisico: met ‘correctie’ voor registratie-effecten

	Verandering per deelperiode					Totale verandering 1995-2012
	1995	2000	2004	2008	2012	
Geregistreerde misdrijven WvSr	1.194.406	1.257.204	1.221.272	1.085.014	1.031.192	
Totaal aantal opgelegde strafpunten	4.327.549	4.346.958	5.770.272	4.415.800	3.986.332	
Verandering totaal aantal strafpunten, waarvan door verandering van						
- totaal aantal misdrijven (a)		19.410	1.423.313	-1.354.472	-429.467	-341.217
- strafrisico		227.530	-124.241	-643.793	-219.047	-759.550
		-208.120	1.547.554	-710.680	-210.421	418.334
Strafrisico	3,62	3,46	4,72	4,07	3,87	
Verandering strafrisico, waarvan door verandering van						
- typen misdrijven (b)		-0,17	1,27	-0,65	-0,20	0,24
- aantal opgelegde sancties (c)		0,02	0,68	-0,03	0,37	1,04
- gebruik strafsoorten (d)		0,23	0,33	-0,17	-1,10	-0,71
- zwaarte van straffen (e)		0,11	0,18	-0,21	0,21	0,30
		-0,53	0,07	-0,25	0,31	-0,39

Eerzjids concludeer ik dan ook dat de onderzoeker er niet klakkeloos vanuit kan gaan dat de geregistreerde criminaliteitscijfers vanaf 2009, qua niveau én samenstelling, aansluiten op die

²¹ Deze laatste veronderstelling maak ik ook ten aanzien van de jaren 1995 en 1996. Rond 1997 lijkt zich namelijk een vergelijkbaar registratie-effect in omgekeerde richting te hebben voorgedaan. Het aantal misdrijven tegen het leven daalt van 1996 op 1997 ineens met de helft, van 3.555 naar 1.807.

Vanzelfsprekend is de correctie van het aantal misdrijven tegen het leven, bij gebrek aan nadere gegevens, niet meer dan een slag in de lucht. Ik heb hier gekozen voor 1.600, een rond getal dat gezien de sprongen in de CBS-cijfers aan de veilige kant zou kunnen liggen. Ik teken daarbij aan dat voor mijn doel, een toets op de robuustheid van mijn hoofdconclusies, het precieze getal minder belangrijk is.

²² Voor de volledigheid wijs ik ook nog op de enigszins gewijzigde uitkomsten voor de eerste deelperiode, als gevolg van de correctie van het registratie-effect waarvan ik in de vorige voetnoot melding maakte.

van eerdere jaren. Een poging om mijn decompositie te corrigeren voor de geconstateerde onderrapportage en classificatiewijzigingen leidt tot aanzienlijke bijstellingen van de uitkomsten.

Anderzijds stel ik vast dat mijn eerdere conclusies op hoofdlijnen blijven staan. Ook na de correctie blijkt het gemiddelde strafrisico tussen 1995 en 2012, na verrekening van de wijzigingen in de samenstelling van de criminaliteit, substantieel gedaald te zijn. Al met al zou de strafrechtelijke keten volgens tabel 2 verantwoordelijk zijn geweest voor een daling van het gemiddelde strafrisico met 0,80 strafpunt sinds 1995. Sinds 2004 is het effect zelfs -1,19 strafpunt. Die verandering in de punitiviteit komt grotendeels voor rekening van een lagere strafkans. In het straftoemittingsbeleid treden wel fluctuaties op, maar die gaan voorsnog niet gepaard met een duidelijke op- of neerwaartse trend.

6. Enkele andere kanttekeningen

Ook anderszins kan de vraag worden gesteld hoe robuust de resultaten van mijn decompositie zijn. In dat verband sta ik stil bij de mogelijke invloed van (1) het *dark number*, (2) andere sancties in de vorm van voorwaardelijke en bijkomende straffen en maatregelen en (3) de omrekenleutel waarmee geld-, taak- en vrijheidsstraffen op één noemer worden gebracht.

Geregistreerde versus feitelijk gepleegde criminaliteit

Het strafrisico zou aanzienlijk lager uitvallen als niet de geregistreerde, maar de feitelijk gepleegde criminaliteit als uitgangspunt genomen zou worden. Naar schatting staan tegenover elk geregistreerd misdrijf zo'n acht delicten waarvan burgers en/of bedrijven slachtoffer zijn geworden. Van die acht delicten worden er zeven niet zichtbaar in de officiële registratie, het zogenoemde *dark number*.²³ Daardoor ligt de gemiddelde sanctie per gepleegd misdrijf anno 2012 in de orde van grootte van 0,5 strafpunt.

Voor de interpretatie van mijn resultaten is echter niet zozeer de verhouding tussen de geregistreerde en de feitelijk gepleegde criminaliteit als zodanig van belang, maar vooral de vraag of die verhouding in de loop van de tijd (min of meer) constant is geweest. Helaas bieden de beschikbare cijfers over de gepleegde criminaliteit in de jaren 1995-2012 onvoldoende basis om op die vraag een hard antwoord te kunnen geven. Voor zover er cijfers zijn, kan hoogstens worden vastgesteld dat de trends in de feitelijk gepleegde en geregistreerde criminaliteit redelijk gelijk op lijken te gaan.²⁴

Andere sancties

Het OM en de rechter kunnen aan delinquenten ook nog andere vormen van sancties opleggen dan de door mij onderzochte strafsoorten. Denk aan voorwaardelijke en bijkomende straffen en maatregelen. Van die sancties worden in de justitiële statistiek wel de totale aantallen genoemd, maar cijfers over de zwaarte van die sancties en de toepassing bij de afzonderlijke typen delict ontbreken.²⁵ Daardoor heb ik moeten afzien van het meenemen van deze sancties in mijn analyse en kan ik ook achteraf niet bij benadering bepalen wat het kwantitatieve effect is van het buiten beschouwing laten van deze sancties.

Hoogstens kan ik als een zeer ruwe indicatie de totale aantallen van deze andere sanctievormen bij elkaar optellen en relateren aan het totale aantal van de door mij onderzochte (geheel of deels) onvoorwaardelijke hoofdstraffen. Die ratio blijkt in de periode 1995-2012 opmerkelijk stabiel, wat suggereert, maar ook niet meer dan dat, dat het weglaten van de andere sanctievormen mijn resultaten niet substantieel heeft vertekend.

²³ Van Velthoven (2012), p. 99.

²⁴ Vgl. Van Velthoven (2012), figuren 4.1 en 4.3.

²⁵ C&R2012, tabel 6.7.

Alternatieve omreken sleutel

Mijn laatste kanttekening heeft betrekking op de tot nu toe gehanteerde omreken sleutel: 1 dag vrijheidsstraf = 2 uren taakstraf = €25 boete = 1 strafpunt. Die omreken sleutel is ontleend aan art. 22d en 24c WvSr, maar daarom niet de enig juiste. Zo hanteren het OM en de rechter in de praktijk al aangepaste versies van deze sleutel. Belangrijker nog is dat zo'n juridische sleutel niet noodzakelijkerwijs aansluit op de beleving van de relatieve zwaarte van die straffen door de Nederlandse burgers of door de (potentiële) delinquenten. Elders heb ik beargumenteerd dat de omreken sleutel voor een delinquent vandaag de dag waarschijnlijk eerder in de buurt ligt van 1 dag vrijheidsstraf = 16 uur taakstraf = €150 geldstraf = 1 strafpunt.²⁶ Die sleutel heb ik toegepast in tabel 3, waarvoor ik tabel 2 met de correctie voor de onderrapportage en classificatiewijzingen in de geregistreerde criminaliteit als uitgangspunt heb genomen.²⁷

Tabel 3. Decompositie: als tabel 2, met omreken sleutel 1 dag = 16 uur = €150 = 1 strafpunt

	Verandering per deelperiode					Totale verandering 1995-2012
	1995	2000	2004	2008	2012	
Geregistreerde misdrijven WvSr	1.194.406	1.257.204	1.221.272	1.085.014	1.031.192	
Totaal aantal opgelegde strafpunten	3.277.671	3.009.644	4.105.787	2.927.282	2.981.712	
Verandering totaal aantal strafpunten, waarvan door verandering van						
- totaal aantal misdrijven (a)		-268.027	1.096.144	-1.178.505	54.430	-295.959
- strafrisico		172.330	-86.019	-458.085	-145.208	-516.982
Strafrisico		-440.357	1.182.163	-720.420	199.638	221.023
Strafrisico	2,74	2,39	3,36	2,70	2,89	
Verandering strafrisico, waarvan door verandering van						
- typen misdrijven (b)		-0,35	0,97	-0,66	0,19	0,15
- aantal opgelegde sancties (c)		0,00	0,29	-0,11	0,33	0,51
- gebruik strafsoorten (d)		0,28	0,42	-0,17	-0,76	-0,23
- zwaarte van straffen (e)		-0,20	0,00	-0,36	0,31	-0,25
		-0,43	0,26	-0,02	0,31	0,11

Doordat geld- en taakstraffen volgens de alternatieve omreken sleutel duidelijk minder punitief zijn dan eerder werd aangenomen, ligt het gemiddelde strafrisico in tabel 3 op een lager niveau dan in tabel 2. Dat neemt niet weg dat het verloop van het strafrisico over de tijd een min of meer vergelijkbaar patroon laat zien. Ook de decompositie laat in grote lijnen hetzelfde beeld zien. Na verrekening van de wijzigingen in de samenstelling van de criminaliteit blijken de punitiviteitsfactoren c, d en e in de vier deelperioden een gezamenlijk effect op het gemiddelde strafrisico te hebben gehad van respectievelijk -0,35, +0,68, -0,55 en -0,14 strafpunt. Opgeteld levert dat een totaal effect van -0,37 strafpunt, zodat ook nu geconcludeerd kan worden dat de strafrechtelijke keten verantwoordelijk is geweest voor een terugloop van het strafrisico sinds 1995. De keuze van de omreken sleutel heeft dus geen invloed op de algemene lijn van de conclusies.

Op onderdelen zijn er wel accentverschillen in de toerekening, in het bijzonder in de onderlinge verhouding tussen de factoren d en e. Die hangen samen met het feit dat de sterke groei van het aantal taakstraffen gedurende de onderzoeksperiode enerzijds en de geleidelijke daling van de gemiddelde zwaarte van de taakstraffen anderzijds onder de alternatieve

²⁶ Van Velthoven (2014).

²⁷ Bij de decompositie is het sleutelbedrag, net als alle boetebedragen, omgerekend in prijzen van 1995.

omreken sleutel minder gewicht in de schaal leggen.

7. Conclusie

Het strafrisico geeft aan welke sanctie de strafrechtelijke keten gemiddeld per geregistreerd misdrijf voor een delinquent in petto heeft. In dit artikel heb ik op basis van gedetailleerde cijfers van het CBS en het CJIB berekend dat het gemiddelde strafrisico voor de misdrijven uit het Wetboek van Strafrecht in Nederland in 2012 uitkomt op 4,10 strafpunten per geregistreerd misdrijf. Dat gemiddelde strafrisico is 13,3% lager dan de 4,72 strafpunten uit 2004, maar 13,1% hoger dan de 3,62 strafpunten uit 1995.

Om de ontwikkeling over de tijd nader te analyseren heb ik een rekenschema ontwikkeld waarmee ik het effect van wijzigingen in het opsporings-, vervolgings- en straftoemingsbeleid van de strafrechtelijke keten kan scheiden van de invloed van de veranderende samenstelling van de criminaliteit. De resultaten geven in de eerste plaats aan dat de criminaliteit in de loop van de tijd gemiddeld genomen zwaarder is geworden. Dat heeft op zich een opwaarts effect op het gemiddelde strafrisico. Wanneer dat effect wordt verrekend, blijkt het gemiddelde strafrisico tussen 1995 en 2012 niet gestegen, maar juist gedaald te zijn, en wel met 1,26 strafpunt. Sinds 2004 bedraagt de daling zelfs 1,77 strafpunt. Meer in het bijzonder heeft de ontwikkeling van de strafkans geen gelijke tred gehouden met de ontwikkeling in de criminaliteit. Daarentegen is de gemiddelde zwaarte van de opgelegde straffen in 2012 redelijk vergelijkbaar met die in 1995.²⁸ Al met al is het opereren van de strafrechtelijke keten verantwoordelijk voor een substantiële daling van het Nederlandse strafrisico.

Enige reserve ten aanzien van die bevindingen is echter op zijn plaats. Zo zijn er sterke aanwijzingen dat bij de registratie en categorisering van delicten in de loop van de tijd niet steeds dezelfde systematiek is gevolgd. Het lijkt dan ook verstandig om de geregistreerde criminaliteitscijfers vanaf 2009, qua niveau én samenstelling, niet zonder meer te vergelijken met die van eerdere jaren. Een ander punt van aandacht is de sleutel waarmee de verschillende soorten straf worden omgerekend in strafpunten. De juridische omreken sleutel uit het Wetboek van Strafrecht wijkt vermoedelijk sterk af van de percepties van de delinquenten ten aanzien van de relatieve zwaarte van de verschillende strafsoorten. Wanneer ik beide kanttekeningen probeer mee te nemen in de analyse, vind ik dat het gemiddelde strafrisico tussen 1995 en 2012 zou zijn toegenomen van 2,74 naar 2,89 strafpunten. Na verrekening van de wijzigingen in de samenstelling van de criminaliteit volgt echter dat het gemiddelde strafrisico sinds 1995 met 0,37 strafpunt gedaald zou zijn.

Kortom, de conclusie dat de strafrechtelijke keten verantwoordelijk is geweest voor een terugloop van het strafrisico sinds 1995 blijkt robuust te zijn. Minder duidelijkheid is er over de omvang van die terugloop; waarschijnlijk is de genoemde waarde van 1,26 strafpunt een overschatting, 0,37 strafpunt een onderschatting.

Ten slotte wil ik graag aantekenen dat een analyse van de hoogte en de ontwikkeling van het gemiddelde strafrisico in Nederland als zodanig niets zegt over de wenselijkheid of onwenselijkheid ervan. Daarvoor moeten we meer weten over de werking en efficiëntie van de strafrechtelijke interventies. Leiden straffen tot minder criminaliteit? Zijn de maatschappelijke baten van straffen groter dan de maatschappelijke kosten? Weten we zeker dat er in de sfeer van primaire, secundaire en tertiaire preventie geen betere alternatieven zijn?²⁹ Er is voldoende nationaal en internationaal wetenschappelijk onderzoek om te kunnen concluderen dat gevangenisstraf werkt en - waarschijnlijk - ook loont. Tegelijk zijn er

²⁸ Dat sluit aan op mijn conclusie over de ontwikkeling van de straftoemering door de rechter in diezelfde periode; zie Van Velthoven (2014).

²⁹ Vgl. Van Dijk e.a. (2011), hoofdstuk 6.

aanwijzingen dat specifieke vormen van situationele en persoonsgerichte preventie in termen van efficiëntie wel eens beter zouden kunnen scoren.³⁰ Maar het beeld is allesbehalve compleet, omdat er tot op heden niet of nauwelijks onderzoek is gedaan naar de effecten van geld- en taakstraffen. Ik hoop dat de beschikbaarheid van nieuwe data een aanzet in die richting geeft.

³⁰ Zie voor een nadere onderbouwing van een en ander Van Velthoven (2012), hoofdstukken 7 en 11.

Referenties

- Algemene Rekenkamer, *Prestaties in de strafrechtketen*, Den Haag: SDU, 2012 (Kamerstukken II 2011-12, 33 173, nr. 2).
- Berghuis, A.C. & M. Mak, De straftoemeting in Nederland van 1995 tot en met 2001, in: *Goed Beschouwd, bijlage bij Jaarverslag 2001 van het Openbaar Ministerie*, 2002, pp. 35-47.
- C&R2012*: S.N. Kalidien & N.E. de Heer-de Lange (red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2012. Ontwikkelingen en samenhangen*, Den Haag: Boom Lemma, 2013.
- Dijk, J.J.M. van, M. Junger & H.I. Sagel-Grande, *Actuele criminologie*, Den Haag: Sdu Uitgevers, 2011.
- Elffers, H., *Een straffe aanpak*, oratie VU, Den Haag: BJU, 2008.
- Tulder, F. van, Is de rechter zwaarder gaan straffen?, *TREMA Straftoemetingsbulletin*, 2005, nr. 1, pp. 1-5.
- Velthoven, B.C.J. van, *Economie van misdaad en straf*, Den Haag: Boom Lemma, 2012.
- Velthoven, B.C.J. van, Straffen in soorten en maten. De ontwikkeling van de straftoemeting door de rechter in de periode 1995-2012, *Proces*, 2014, nr. 3 pp. 245-263.
- Velthoven, B.C.J. van & P.W. van Wijck, *Recht en efficiëntie. Een inleiding in de economische analyse van het recht*, Deventer: Kluwer, 1e druk 1996, 5e druk 2013.
- Vollaard, B. & D. Moolenaar, Beperkte invloed rechter op gebruik celstraf, *NJB*, jg. 84, 2009, nr. 19, pp. 1208-1215.

Appendix 1. Decompositie van volume- en punitiviteitseffecten, de methode

De decompositie kan worden beschreven met enkele rekenkundige formules. Ik gebruik daarbij de volgende symbolen:

C	het (geregistreerde) aantal misdrijven,
Q	het aantal opgelegde straffen,
S	het aantal strafpunten,
t	index voor het jaar in kwestie,
i	index voor het type delict,
j	index voor de soort straf,
$s = S/C$	het strafrisico,
$c^i = C^i/C$	het aandeel van delicten van type i in de totale criminaliteit,
$p^i = Q^i/C^i$	de straffkans voor delicten van type i
$q^{ij} = Q^{ij}/Q^i$	het aandeel van strafsoort j in de bestrafing van delicten van type i en
$f^{ij} = S^{ij}/Q^{ij}$	de zwaarte van de straf van soort j opgelegd bij delicten van type i .

Het totale aantal opgelegde strafpunten S_t in jaar t is de optelsom van de aantallen strafpunten die door de strafrechtelijke keten via de verschillende strafsoorten j zijn opgelegd voor alle afzonderlijke typen delict i . Dus

$$S_t = \sum_i \sum_j S_t^{ij}. \quad (1)$$

Dat aantal kan nader worden uitgeschreven als:

$$S_t = \sum_i \sum_j f_t^{ij} \cdot q_t^{ij} \cdot p_t^i \cdot c_t^i \cdot C_t. \quad (2)$$

Voor het gemiddelde strafrisico volgt dan:

$$s_t = S_t/C_t = \sum_i \sum_j f_t^{ij} \cdot q_t^{ij} \cdot p_t^i \cdot c_t^i. \quad (3)$$

Met deze formules kunnen de ontwikkelingen over de tijd eenvoudig worden toegerekend aan de achterliggende factoren. De verandering tussen jaar 0 en jaar t , aangeduid met Δ , in het totale aantal opgelegde strafpunten kan worden uitgeschreven als:

$$\Delta S_t = S_t - S_0 = s_0 \cdot (C_t - C_0) + (s_t - s_0) \cdot C_t, \quad (4)$$

terwijl voor de verandering in het gemiddelde strafrisico geldt:

$$\Delta s_t = s_t - s_0 = \sum_i \sum_j f_0^{ij} \cdot q_0^{ij} \cdot p_0^i \cdot (c_t^i - c_0^i) + f_0^{ij} \cdot q_0^{ij} \cdot (p_t^i - p_0^i) \cdot c_t^i + f_0^{ij} \cdot (q_t^{ij} - q_0^{ij}) \cdot p_t^i \cdot c_t^i + (f_t^{ij} - f_0^{ij}) \cdot q_t^{ij} \cdot p_t^i \cdot c_t^i \quad (5)$$

In deze decompositie wordt in (4) de invloed van de verandering in de totale omvang van de criminaliteit gescheiden van de verandering in het gemiddelde strafrisico. Vervolgens wordt in (5) de ontwikkeling van dat gemiddelde strafrisico nader uiteengelegd in het effect vanwege de verandering in de samenstelling van de criminaliteit, de verandering in de straffkansen, de verandering in het gebruik van de verschillende strafsoorten en de verandering in de zwaarte van de verschillende soorten straf.

Appendix 2. Gedetailleerde resultaten van de decompositie voor de periode 1995-2012

De resultaten van de decompositie van de volume- en punitiviteitseffecten voor de drie deelperioden 1995-2000, 2000-2004, 2004-2008 en 2008-2012 zijn samengevat in de tabellen 1A t/m 4B. Die tabellen geven gedetailleerde informatie over (i) de decompositie voor de afzonderlijke typen delict en (ii) de rol van de verschillende strafsoorten. Voor iedere deelperiode zijn er twee tabellen, waarvan de eerste de decompositie geeft van het aantal strafpunten en de tweede betrekking heeft op het gemiddelde strafrisico, uitgaande van de vergelijkingen (4) en (5).

Ter toelichting geef ik een korte leeswijzer bij de tabellen, Ik begin bij de eerste tabel van elk tweetal, die betrekking heeft op (de wijzigingen in) het aantal strafpunten.

- In kolom a is het effect te vinden van de verandering in de totale criminaliteit tussen het begin en het eind van de deelperiode, bij overigens gelijkblijvende aandelen van de verschillende typen delict en bij overigens ongewijzigde straffkans en straftoemeting.
- Maar het aantal misdrijven per type delict is niet steeds gelijkmatig veranderd. Kolom b geeft het effect als voor een delict type i het aantal misdrijven in de deelperiode in verhouding sneller (langzamer) is gegroeid dan de criminaliteit als geheel, bij overigens ongewijzigde straffkans en straftoemeting. Het relatieve aandeel van delict type i is dan gestegen (gedaald).
- In kolom c is het effect te vinden van een verandering in de straffkans, bij overigens ongewijzigde straftoemeting.
- De kolommen d1 t/m d6 geven het effect van wijzigingen in de mate waarin de verschillende soorten straf zijn toegepast, bij overigens gelijkblijvende strafzwaarte. Het gaat respectievelijk om: geldboetes vanwege door de politie afgegeven transacties/strafbeschikkingen (d1), door het OM afgegeven transacties/strafbeschikkingen in de vorm van een geldsom (d2) of een taakstraf (d3) en door de rechter opgelegde geheel of deels onvoorwaardelijke geldboetes (d4), taakstraffen (d5) en vrijheidsstraffen (d6, incl. jeugd detentie, excl. VI).
- De kolommen e1 t/m e6 geven ten slotte het effect van wijzigingen in de zwaarte van de zojuist genoemde soorten straf.

De tweede tabel van elk tweetal heeft betrekking op (de wijzigingen in) het strafrisico. De opbouw van deze tweede tabel is in essentie gelijk aan die van de eerste.

- De laatste regel van de tabel heeft betrekking op (de ontwikkeling van) het gemiddelde strafrisico voor de geregistreerde criminaliteit als geheel. Volgens vergelijking (5) kan die worden uiteengelegd in vier componenten: de wijziging in de samenstelling van de criminaliteit bij overigens ongewijzigde straffkans en straftoemeting (kolom b), de wijziging in de straffkans (kolom c), de wijziging in het gebruik van de verschillende strafsoorten bij overigens ongewijzigde strafzwaarte (kolommen d1 t/m d6) en de wijziging in de eigenlijke zwaarte van de verschillende soorten straf (kolommen e1 t/m e6).
- Bij de afzonderlijke typen delict i ontbreekt een factor b. De reden is dat elk afzonderlijk type delict, bij gebrek aan nog verder gedetailleerde gegevens, is opgevat als een homogene categorie.

Tabel 1A Ontwikkeling van het aantal strafpunten in de periode 1995-2000

1995-2000	Criminaliteit		Strafpunten		Δ strafpunten 1995-2000									
	1995	2000	1995	2000	a	b	c	d1	d2	d3	d4	d5	d6	dtot
Vermogensmisdrijven														
diefstal en inbraak met geweld	16.747	20.211	787.453	642.339	41.402	121.469	-51.883	0	-120	1.422	-902	26.293	-128.313	-101.621
diefstal en inbraak zonder geweld	915.328	903.963	1.274.871	1.126.825	67.029	-82.858	-57.986	928	-16.000	98.133	-16.019	130.313	107.793	305.148
bedrog en valsheidsmisdrijven	23.551	24.781	712.836	536.019	37.479	-239	-334.220	0	-8.195	7.081	19.301	-25.052	27.411	20.546
heling	1.610	2.329	117.938	130.970	6.201	46.416	-60.489	0	-2.836	14.911	-6.112	14.813	21.746	42.522
afpersing en afdreiging	2.342	1.038	91.706	66.324	4.822	-55.879	50.221	0	-10	59	-16	869	-5.248	-4.346
Vandalisme														
vernietiging en beschadiging	140.647	184.861	45.918	78.107	2.414	12.021	183	0	-1.059	19.081	-4.080	13.884	4.685	32.511
tegen de openbare orde	18.220	8.317	150.765	256.117	7.927	-89.869	199.102	0	-2.401	48.686	-35.874	46.316	-26.835	29.892
brandstichting/ontploffing	7.322	9.100	66.853	78.536	3.515	12.722	14.757	0	-153	4.353	-518	5.161	-26.161	-17.317
tegen het openbaar gezag	2.783	4.078	37.744	78.238	1.984	15.578	23.401	0	289	3.635	-2.263	8.117	-4.938	4.840
Gewelds- en seksuele misdrijven														
mishandeling	33.534	52.995	180.585	311.270	9.495	95.309	-2.962	0	-2.782	37.154	-11.031	49.160	1.267	73.769
bedreiging	12.081	21.740	40.577	82.686	2.133	30.311	14.030	0	516	5.247	-2.854	11.092	-6.209	7.792
seksuele misdrijven	11.874	14.654	222.958	210.760	11.722	40.483	18.297	0	28	2.485	-41	10.249	-77.651	-64.930
misdrijven tegen het leven	4.178	1.967	528.447	658.194	27.784	-307.442	420.254	0	-68	-70	-1.231	3.841	-31.864	-29.392
Overige misdrijven WvSr														
	4.190	7.170	68.899	90.574	3.622	45.392	193.683	0	4.690	3.576	15.996	-22.307	-158.447	-156.492
Totaal	1.194.406	1.257.204	4.327.549	4.346.958	227.530	-116.586	426.391	928	-28.101	245.753	-45.644	272.750	-302.766	142.920

Δ strafpunten 1995-2000 (vervolg)							
e1	e2	e3	e4	e5	e6	etot	totaal
0	196	-557	988	-10.521	-144.589	-154.482	-145.114
1.206	8.637	-24.402	9.959	-61.383	-313.395	-379.378	-148.046
0	15.650	-1.407	115.420	-22.250	-7.796	99.618	-176.817
0	1.145	-3.213	7.011	-7.781	-18.782	-21.618	13.032
0	-2	-84	107	-914	-19.308	-20.200	-25.382
0	304	-4.662	-958	-4.925	-4.699	-14.940	32.189
0	2.139	-12.159	-10.817	-20.276	-588	-41.700	105.352
0	48	-1.008	34	-3.297	2.229	-1.993	11.683
0	678	-819	-931	-2.499	-1.738	-5.309	40.494
0	4.047	-8.327	1.669	-21.042	-21.272	-44.925	130.685
0	1.028	-1.218	826	-5.996	-6.799	-12.158	42.109
0	220	-830	-853	-5.712	-10.597	-17.771	-12.198
0	-13	0	-730	-2.415	21.699	18.542	129.746
0	-3.236	-819	-44.576	-1.953	-13.945	-64.530	21.676
1.206	30.843	-59.504	77.150	-170.961	-539.579	-660.845	19.410

Tabel 1B Ontwikkeling van het strafrisico in de periode 1995-2000

1995-2000	Strafrisico		Δ strafrisico 1995-2000																
	1995	2000	b	c	d1	d2	d3	d4	d5	d6	dtot	e1	e2	e3	e4	e5	e6	etot	totaal
Vermogensmisdrijven																			
diefstal en inbraak met geweld	47,02	31,78	-2,57	0,00	-0,01	0,07	-0,04	1,30	-6,35	-5,03	0,00	0,01	-0,03	0,05	-0,52	-7,15	-7,64	-15,24	
diefstal en inbraak zonder geweld	1,39	1,25	-0,06	0,00	-0,02	0,11	-0,02	0,14	0,12	0,34	0,00	0,01	-0,03	0,01	-0,07	-0,35	-0,42	-0,15	
bedrog en valsheidsmisdrijven	30,27	21,63	-13,49	0,00	-0,33	0,29	0,78	-1,01	1,11	0,83	0,00	0,63	-0,06	4,66	-0,90	-0,31	4,02	-8,64	
heling	73,23	56,24	-25,97	0,00	-1,22	6,40	-2,62	6,36	9,34	18,26	0,00	0,49	-1,38	3,01	-3,34	-8,06	-9,28	-17,00	
afpersing en afdreiging	39,15	63,88	48,37	0,00	-0,01	0,06	-0,02	0,84	-5,05	-4,19	0,00	0,00	-0,08	0,10	-0,88	-18,60	-19,46	24,73	
Vandalisme																			
vernietiging en beschadiging	0,33	0,42	0,00	0,00	-0,01	0,10	-0,02	0,08	0,03	0,18	0,00	0,00	-0,03	-0,01	-0,03	-0,03	-0,08	0,10	
tegen de openbare orde	8,27	30,79	23,94	0,00	-0,29	5,85	-4,31	5,57	-3,23	3,59	0,00	0,26	-1,46	-1,30	-2,44	-0,07	-5,01	22,52	
brandstichting/ontploffing	9,13	8,63	1,62	0,00	-0,02	0,48	-0,06	0,57	-2,87	-1,90	0,00	0,01	-0,11	0,00	-0,36	0,24	-0,22	-0,50	
tegen het openbaar gezag	13,56	19,19	5,74	0,00	0,07	0,89	-0,55	1,99	-1,21	1,19	0,00	0,17	-0,20	-0,23	-0,61	-0,43	-1,30	5,62	
Gewelds- en seksuele misdrijven																			
mishandeling	5,39	5,87	-0,06	0,00	-0,05	0,70	-0,21	0,93	0,02	1,39	0,00	0,08	-0,16	0,03	-0,40	-0,40	-0,85	0,49	
bedreiging	3,36	3,80	0,65	0,00	0,02	0,24	-0,13	0,51	-0,29	0,36	0,00	0,05	-0,06	0,04	-0,28	-0,31	-0,56	0,44	
seksuele misdrijven	18,78	14,38	1,25	0,00	0,00	0,17	0,00	0,70	-5,30	-4,43	0,00	0,02	-0,06	-0,06	-0,39	-0,72	-1,21	-4,39	
misdrijven tegen het leven	126,47	334,59	213,64	0,00	-0,03	-0,04	-0,63	1,95	-16,20	-14,94	0,00	-0,01	0,00	-0,37	-1,23	11,03	9,43	208,12	
Overige misdrijven WvSr	16,44	12,63	27,01	0,00	0,65	0,50	2,23	-3,11	-22,10	-21,83	0,00	-0,45	-0,11	-6,22	-0,27	-1,94	-9,00	-3,81	
Totaal	3,62	3,46	-0,09	0,34	0,00	-0,02	0,20	-0,04	0,22	-0,24	0,11	0,00	0,02	-0,05	0,06	-0,14	-0,43	-0,53	-0,17

Tabel 2A Ontwikkeling van het aantal strafpunten in de periode 2000-2004

2000-2004	Criminaliteit		Strafpunten		Δ strafpunten 2000-2004									
	2000	2004	2000	2004	a	b	c	d1	d2	d3	d4	d5	d6	dtot
Vermogensmisdrijven														
diefstal en inbraak met geweld	20.211	18.806	642.339	870.048	-18.359	-26.291	148.064	0	-40	201	-565	-6.314	26.254	19.536
diefstal en inbraak zonder geweld	903.963	813.539	1.126.825	1.529.425	-32.206	-80.511	259.550	-1.425	-8.012	84.383	-13.223	80.200	-20.052	121.871
bedrog en valsheidsmisdrijven	24.781	32.126	536.019	507.961	-15.320	174.208	-163.369	0	-14.594	52.565	-135.831	-10.093	28.586	-79.367
heling	2.329	3.993	130.970	172.131	-3.743	97.329	-46.912	0	-464	11.158	-4.669	5.982	-9.515	2.492
afpersing en afdreiging	1.038	847	66.324	68.627	-1.896	-10.322	22.186	0	0	171	-16	42	-2.276	-2.079
Vandalisme														
vernietiging en beschadiging	184.861	186.886	78.107	74.993	-2.232	3.088	16.452	0	85	3.268	-3.731	18.498	-666	17.454
tegen de openbare orde	8.317	22.330	256.117	461.014	-7.320	438.812	-296.334	0	-1.085	27.671	-19.589	16.334	-7.581	15.750
brandstichting/ontploffing	9.100	9.458	78.536	126.662	-2.245	5.339	27.472	0	-159	3.404	-347	-1.674	271	1.494
tegen het openbaar gezag	4.078	6.628	78.238	124.451	-2.236	51.167	-12.812	0	-2.279	10.440	-2.290	9.366	7.986	23.222
Gewelds- en seksuele misdrijven														
mishandeling	52.995	63.442	311.270	458.247	-8.896	70.259	86.173	0	-7.900	37.671	-14.186	70.927	-4.299	82.213
bedreiging	21.740	35.728	82.686	170.434	-2.363	55.564	32.662	0	-1.358	18.654	-7.007	16.923	1.614	28.826
seksuele misdrijven	14.654	13.008	210.760	297.580	-6.024	-17.656	95.664	0	-78	1.801	-521	-1.341	2.792	2.653
misdrijven tegen het leven	1.967	1.918	658.194	783.822	-18.812	2.329	241.843	0	0	315	-2	236	-19.591	-19.041
Overige misdrijven WvSr	7.170	12.562	90.574	124.878	-2.589	70.701	-5.887	0	-1.405	7.669	-1.140	5.455	-778	9.800
Totaal	1.257.204	1.221.272	4.346.958	5.770.272	-124.241	834.016	404.751	-1.425	-37.290	259.369	-203.115	204.539	2.745	224.824

Δ strafpunten 2000-2004 (vervolg)							
e1	e2	e3	e4	e5	e6	etot	totaal
0	-182	554	-824	8.581	96.631	104.759	227.709
-320	-11.040	-31.054	-2.056	-57.873	236.240	133.896	402.600
0	-42.266	17.375	7.872	25.067	47.743	55.790	-28.058
0	-3.026	-4.662	-7.793	-8.002	15.479	-8.004	41.162
0	0	131	-100	1.015	-6.631	-5.586	2.304
0	-4.218	-14.102	-2.231	-22.564	5.238	-37.877	-3.115
0	-2.756	-30.115	97.352	-41.851	31.359	53.989	204.897
0	-87	988	4.095	1.886	9.182	16.065	48.126
0	-5.456	-5.550	132	-8.918	6.664	-13.128	46.213
0	-12.517	-25.251	-2.117	-57.022	14.135	-82.772	146.977
0	-4.223	-9.962	-323	-23.567	11.136	-26.940	87.749
0	-742	2.278	2.283	10.922	-2.559	12.183	86.820
0	0	237	84	10.648	-91.661	-80.690	125.628
0	-6.483	-1.270	-4.325	-1.829	-23.815	-37.722	34.304
-320	-92.994	-100.405	92.049	-163.506	349.140	83.964	1.423.313

Tabel 2B Ontwikkeling van het strafrisico in de periode 2000-2004

2000-2004	Strafrisico		Δ strafrisico 2000-2004																
	2000	2004	b	c	d1	d2	d3	d4	d5	d6	dtot	e1	e2	e3	e4	e5	e6	etot	totaal
Vermogensmisdrijven																			
diefstal en inbraak met geweld	31,78	46,26		7,87	0,00	0,00	0,01	-0,03	-0,34	1,40	1,04	0,00	-0,01	0,03	-0,04	0,46	5,14	5,57	14,48
diefstal en inbraak zonder geweld	1,25	1,88		0,32	0,00	-0,01	0,10	-0,02	0,10	-0,02	0,15	0,00	-0,01	-0,04	0,00	-0,07	0,29	0,16	0,63
bedrog en valsheidsmisdrijven	21,63	15,81		-5,09	0,00	-0,45	1,64	-4,23	-0,31	0,89	-2,47	0,00	-1,32	0,54	0,25	0,78	1,49	1,74	-5,82
heling	56,24	43,11		-11,75	0,00	-0,12	2,79	-1,17	1,50	-2,38	0,62	0,00	-0,76	-1,17	-1,95	-2,00	3,88	-2,00	-13,13
afpersing en afdreiging	63,88	81,02		26,19	0,00	0,00	0,20	-0,02	0,05	-2,69	-2,45	0,00	0,00	0,15	-0,12	1,20	-7,83	-6,59	17,14
Vandalisme																			1,12
vernietiging en beschadiging	0,42	0,40		0,09	0,00	0,00	0,02	-0,02	0,10	0,00	0,09	0,00	-0,02	-0,08	-0,01	-0,12	0,03	-0,20	-0,02
tegen de openbare orde	30,79	20,65		-13,27	0,00	-0,05	1,24	-0,88	0,73	-0,34	0,71	0,00	-0,12	-1,35	4,36	-1,87	1,40	2,42	-10,15
brandstichting/ontploffing	8,63	13,39		2,90	0,00	-0,02	0,36	-0,04	-0,18	0,03	0,16	0,00	-0,01	0,10	0,43	0,20	0,97	1,70	4,76
tegen het openbaar gezag	19,19	18,78		-1,93	0,00	-0,34	1,58	-0,35	1,41	1,20	3,50	0,00	-0,82	-0,84	0,02	-1,35	1,01	-1,98	-0,41
Gewelds- en seksuele misdrijven																			
mishandeling	5,87	7,22		1,36	0,00	-0,12	0,59	-0,22	1,12	-0,07	1,30	0,00	-0,20	-0,40	-0,03	-0,90	0,22	-1,30	1,35
bedreiging	3,80	4,77		0,91	0,00	-0,04	0,52	-0,20	0,47	0,05	0,81	0,00	-0,12	-0,28	-0,01	-0,66	0,31	-0,75	0,97
seksuele misdrijven	14,38	22,88		7,35	0,00	-0,01	0,14	-0,04	-0,10	0,21	0,20	0,00	-0,06	0,18	0,18	0,84	-0,20	0,94	8,49
misdrijven tegen het leven	334,59	408,69		126,10	0,00	0,00	0,16	0,00	0,12	-10,21	-9,93	0,00	0,00	0,12	0,04	5,55	-47,79	-42,07	74,10
Overige misdrijven WvSr	12,63	9,94		-0,47	0,00	-0,11	0,61	-0,09	0,43	-0,06	0,78	0,00	-0,52	-0,10	-0,34	-0,15	-1,90	-3,00	-2,69
Totaal	3,46	4,72	0,68	0,33	0,00	-0,03	0,21	-0,17	0,17	0,00	0,18	0,00	-0,08	-0,08	0,08	-0,13	0,29	0,07	1,27

Tabel 3A Ontwikkeling van het aantal strafpunten in de periode 2004-2008

2004-2008	Criminaliteit		Strafpunten		Δ strafpunten 2004-2008									
	2004	2008	2004	2008	a	b	c	d1	d2	d3	d4	d5	d6	dtot
Vermogensmisdrijven														
diefstal en inbraak met geweld	18.806	13.177	870.048	591.369	-97.072	-163.350	-8.093	0	2	-835	71	5.377	-32.084	-27.468
diefstal en inbraak zonder geweld	813.539	669.318	1.529.425	1.043.777	-170.639	-100.491	9.922	114	4.898	11.083	467	76.315	-257.170	-164.292
bedrog en valsheidsmisdrijven	32.126	32.581	507.961	379.627	-56.673	63.860	-48.169	0	-2.222	-4.204	-3.103	8.604	19.451	18.527
heling	3.993	5.267	172.131	116.759	-19.205	74.122	-67.578	0	1.510	1.813	-140	2.115	-28.070	-22.772
afpersing en afdreiging	847	742	68.627	55.013	-7.657	-852	-15.099	0	0	81	-50	757	-2.413	-1.626
Vandalisme														
vernietiging en beschadiging	186.886	201.578	74.993	82.445	-8.367	14.262	408	0	628	3.560	-4.331	7.311	-4.662	2.507
tegen de openbare orde	22.330	20.473	461.014	325.728	-51.436	13.098	75.942	0	438	-3.737	-12.451	12.486	-36.862	-40.125
brandstichting/ontploffing	9.458	8.653	126.662	79.538	-14.132	3.346	-13.563	0	-2	-2.328	-33	4.112	-11.659	-9.911
tegen het openbaar gezag	6.628	5.379	124.451	99.105	-13.885	-9.567	14.986	0	184	682	-1.961	6.858	-11.010	-5.247
Gewelds- en seksuele misdrijven														
mishandeling	63.442	69.004	458.247	499.136	-51.127	91.299	43.983	0	-1.363	13.892	-8.710	34.198	-26.417	11.599
bedreiging	35.728	34.002	170.434	150.648	-19.015	10.781	1.358	0	192	958	-1.913	9.982	-15.768	-6.550
seksuele misdrijven	13.008	10.496	297.580	216.234	-33.201	-24.259	-28.626	0	-27	-1.380	-143	6.394	-18.781	-13.937
misdrijven tegen het leven	1.918	1.651	783.822	579.947	-87.451	-21.624	-143.736	0	0	-295	-56	-531	-7.709	-8.591
Overige misdrijven WvSr	12.562	12.693	124.878	196.475	-13.933	15.232	-4.965	0	-1.951	3.911	-784	13.330	26.138	40.644
Totaal	1.221.272	1.085.014	5.770.272	4.415.800	-643.793	-34.142	-183.229	114	2.287	23.202	-33.137	187.309	-407.017	-227.242

Δ strafpunten 2004-2008 (vervolg)							
e1	e2	e3	e4	e5	e6	etot	totaal
0	18	-165	-50	-4.452	21.954	17.304	-278.679
1.809	12.681	-18.865	-292	-42.005	-13.476	-60.148	-485.648
0	11.816	-11.285	-56.224	-18.806	-31.379	-105.878	-128.333
0	2.179	-5.438	-2.162	-9.119	-5.400	-19.941	-55.373
0	0	-51	22	-409	12.058	11.620	-13.614
0	3.636	-1.772	395	-2.992	-624	-1.357	7.453
0	2.690	-8.711	-101.146	-14.037	-11.561	-132.764	-135.286
0	62	-662	-3.245	-2.197	-6.824	-12.865	-47.124
0	4.536	-1.443	-323	-3.149	-11.255	-11.634	-25.346
0	18.706	-11.200	1.081	-25.640	-37.813	-54.866	40.889
0	3.434	-2.602	-1.060	-7.183	1.050	-6.361	-19.786
0	222	-243	-1.715	-1.810	22.223	18.677	-81.346
0	0	-5	-79	-1.033	58.644	57.527	-203.875
0	8.245	-2.327	9.895	-4.480	23.284	34.618	71.596
1.809	68.226	-64.769	-154.902	-137.312	20.881	-266.068	-1.354.472

Tabel 3B Ontwikkeling van het strafrisico in de periode 2004-2008

2004-2008	Strafrisico		Δ strafrisico 2004-2008																
	2004	2008	b	c	d1	d2	d3	d4	d5	d6	dtot	e1	e2	e3	e4	e5	e6	etot	totaal
Vermogensmisdrijven																			
diefstal en inbraak met geweld	46,26	44,88	-0,61	0,00	0,00	-0,06	0,01	0,41	-2,43	-2,08	0,00	0,00	-0,01	0,00	-0,34	1,67	1,31	-1,39	
diefstal en inbraak zonder geweld	1,88	1,56	0,01	0,00	0,01	0,02	0,00	0,11	-0,38	-0,25	0,00	0,02	-0,03	0,00	-0,06	-0,02	-0,09	-0,32	
bedrog en valsheidsmisdrijven	15,81	11,65	-1,48	0,00	-0,07	-0,13	-0,10	0,26	0,60	0,57	0,00	0,36	-0,35	-1,73	-0,58	-0,96	-3,25	-4,16	
heling	43,11	22,17	-12,83	0,00	0,29	0,34	-0,03	0,40	-5,33	-4,32	0,00	0,41	-1,03	-0,41	-1,73	-1,03	-3,79	-20,94	
afpersing en afdreiging	81,02	74,14	-20,35	0,00	0,00	0,11	-0,07	1,02	-3,25	-2,19	0,00	0,00	-0,07	0,03	-0,55	16,25	15,66	-6,88	
Vandalisme																			
vernietiging en beschadiging	0,40	0,41	0,00	0,00	0,00	0,02	-0,02	0,04	-0,02	0,01	0,00	0,02	-0,01	0,00	-0,01	0,00	-0,01	0,01	
tegen de openbare orde	20,65	15,91	3,71	0,00	0,02	-0,18	-0,61	0,61	-1,80	-1,96	0,00	0,13	-0,43	-4,94	-0,69	-0,56	-6,48	-4,74	
brandstichting/ontploffing	13,39	9,19	-1,57	0,00	0,00	-0,27	0,00	0,48	-1,35	-1,15	0,00	0,01	-0,08	-0,37	-0,25	-0,79	-1,49	-4,20	
tegen het openbaar gezag	18,78	18,42	2,79	0,00	0,03	0,13	-0,36	1,28	-2,05	-0,98	0,00	0,84	-0,27	-0,06	-0,59	-2,09	-2,16	-0,35	
Gewelds- en seksuele misdrijven																			-2,44
mishandeling	7,22	7,23	0,64	0,00	-0,02	0,20	-0,13	0,50	-0,38	0,17	0,00	0,27	-0,16	0,02	-0,37	-0,55	-0,80	0,01	
bedreiging	4,77	4,43	0,04	0,00	0,01	0,03	-0,06	0,29	-0,46	-0,19	0,00	0,10	-0,08	-0,03	-0,21	0,03	-0,19	-0,34	
seksuele misdrijven	22,88	20,60	-2,73	0,00	0,00	-0,13	-0,01	0,61	-1,79	-1,33	0,00	0,02	-0,02	-0,16	-0,17	2,12	1,78	-2,28	
misdrijven tegen het leven	408,69	351,27	-87,06	0,00	0,00	-0,18	-0,03	-0,32	-4,67	-5,20	0,00	0,00	0,00	-0,05	-0,63	35,52	34,84	-57,42	
Overige misdrijven WvSr	9,94	15,48	-0,39	0,00	-0,15	0,31	-0,06	1,05	2,06	3,20	0,00	0,65	-0,18	0,78	-0,35	1,83	2,73	5,54	
Totaal	4,72	4,07	-0,03	-0,17	0,00	0,00	0,02	-0,03	0,17	-0,38	-0,21	0,00	0,06	-0,06	-0,14	-0,13	0,02	-0,25	-0,65

Tabel 4A Ontwikkeling van het aantal strafpunten in de periode 2008-2012

2008-2012	Criminaliteit		Strafpunten		Δ strafpunten 2008-2012									
	2008	2012	2008	2012	a	b	c	d1	d2	d3	d4	d5	d6	dtot
Vermogensmisdrijven														
diefstal en inbraak met geweld	13.177	14.748	591.369	785.534	-61.162	131.667	-19.310	0	-57	-507	-50	-1.721	17.101	14.765
diefstal en inbraak zonder geweld	669.318	633.269	1.043.777	910.130	-107.952	51.735	3.771	2.431	11.212	-72.302	-6.059	-20.476	81.580	-3.612
bedrog en valsheidsmisdrijven	32.581	35.350	379.627	260.772	-39.263	71.527	-198.066	0	3.916	-10.151	-4.024	4.398	1.835	-4.026
heling	5.267	6.093	116.759	85.578	-12.076	30.386	-53.350	0	965	-4.503	-1.850	3.484	6.221	4.317
afpersing en afdreiging	742	1.067	55.013	52.746	-5.690	29.786	-28.792	0	0	-207	-25	-857	4.713	3.624
Vandalisme														
vernietiging en beschadiging	201.578	133.184	82.445	53.662	-8.527	-19.446	-1.298	0	707	-5.999	-431	1.801	3.995	72
tegen de openbare orde	20.473	20.854	325.728	210.909	-33.688	39.750	-163.445	0	-989	-9.599	-1.066	8.872	33.359	30.577
brandstichting/ontploffing	8.653	6.111	79.538	64.727	-8.226	-15.140	-21.236	0	2	-691	-4	-748	10.775	9.334
tegen het openbaar gezag	5.379	4.811	99.105	67.690	-10.250	-215	-32.608	0	-740	-1.949	-2.994	6.324	15.113	15.754
Gewelds- en seksuele misdrijven														
mishandeling	69.004	56.661	499.136	391.013	-51.623	-37.659	-71.396	0	-1.619	-23.577	-1.413	21.816	34.063	29.270
bedreiging	34.002	33.107	150.648	100.394	-15.581	11.615	-45.766	0	-852	-5.279	-1.594	7.743	12.946	12.964
seksuele misdrijven	10.496	9.104	216.234	194.252	-22.364	-6.313	-29.068	0	71	-1.576	53	-2.245	18.890	15.193
misdrijven tegen het leven	1.651	3.770	579.947	553.475	-59.981	804.321	-943.048	0	0	-49	19	-4.686	57.650	52.935
Overige misdrijven WvSr	12.693	14.668	196.475	255.450	-20.320	50.891	-53.290	0	2.113	-2.403	-8.214	8.481	37.954	37.931
Totaal	1.085.014	972.797	4.415.800	3.986.332	-456.702	1.142.905	-1.656.901	2.431	14.729	-138.791	-27.651	32.185	336.194	219.098

Δ strafpunten 2008-2012 (vervolg)							
e1	e2	e3	e4	e5	e6	etot	totaal
0	-17	-20	126	-748	128.863	128.205	194.165
4.654	-34.666	-4.060	-459	-19.336	-23.722	-77.589	-133.647
0	10.168	-48	26.833	-131	14.151	50.972	-118.855
0	-3.406	-658	2.128	-1.886	3.363	-459	-31.181
0	0	33	-7	368	-1.589	-1.195	-2.268
0	-4.626	42	441	177	4.382	416	-28.783
0	-304	3.241	5.756	8.134	-4.840	11.988	-114.819
0	393	136	11.147	577	8.205	20.457	-14.811
0	-2.437	-59	1.024	-346	-2.278	-4.096	-31.415
0	-16.456	1.221	2.855	5.834	29.832	23.285	-108.123
0	-3.427	-165	224	-1.065	-9.053	-13.486	-50.254
0	-195	64	-134	800	20.035	20.570	-21.982
0	0	0	51	-27	119.277	119.301	-26.471
0	4.012	-576	15.913	-1.897	26.312	43.764	58.976
4.654	-50.962	-850	65.900	-9.546	312.937	322.133	-429.467

Tabel 4B Ontwikkeling van het strafrisico in de periode 2008-2012

2008-2012	Strafrisico		Δ strafrisico 2008-2012																
	2008	2012	b	c	d1	d2	d3	d4	d5	d6	dtot	e1	e2	e3	e4	e5	e6	etot	totaal
Vermogensmisdrijven																			
diefstal en inbraak met geweld	44,88	53,26	-1,31	0,00	0,00	-0,03	0,00	-0,12	1,16	1,00	0,00	0,00	0,00	0,01	-0,05	8,74	8,69	8,38	
diefstal en inbraak zonder geweld	1,56	1,44	0,01	0,00	0,02	-0,11	-0,01	-0,03	0,13	-0,01	0,01	-0,05	-0,01	0,00	-0,03	-0,04	-0,12	-0,12	
bedrog en valsheidsmisdrijven	11,65	7,38	-5,60	0,00	0,11	-0,29	-0,11	0,12	0,05	-0,11	0,00	0,29	0,00	0,76	0,00	0,40	1,44	-4,27	
heling	22,17	14,05	-8,76	0,00	0,16	-0,74	-0,30	0,57	1,02	0,71	0,00	-0,56	-0,11	0,35	-0,31	0,55	-0,08	-8,12	
afpersing en afdreiging	74,14	49,43	-26,98	0,00	0,00	-0,19	-0,02	-0,80	4,42	3,40	0,00	0,00	0,03	-0,01	0,35	-1,49	-1,12	-24,71	
Vandalisme																			
vernieling en beschadiging	0,41	0,40	-0,01	0,00	0,01	-0,05	0,00	0,01	0,03	0,00	0,00	-0,03	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	-0,01	
tegen de openbare orde	15,91	10,11	-7,84	0,00	-0,05	-0,46	-0,05	0,43	1,60	1,47	0,00	-0,01	0,16	0,28	0,39	-0,23	0,57	-5,80	
brandstichting/ontploffing	9,19	10,59	-3,47	0,00	0,00	-0,11	0,00	-0,12	1,76	1,53	0,00	0,06	0,02	1,82	0,09	1,34	3,35	1,40	
tegen het openbaar gezag	18,42	14,07	-6,78	0,00	-0,15	-0,41	-0,62	1,31	3,14	3,27	0,00	-0,51	-0,01	0,21	-0,07	-0,47	-0,85	-4,35	
Gewelds- en seksuele misdrijven																			
mishandeling	7,23	6,90	-1,26	0,00	-0,03	-0,42	-0,02	0,39	0,60	0,52	0,00	-0,29	0,02	0,05	0,10	0,53	0,41	-0,33	
bedreiging	4,43	3,03	-1,38	0,00	-0,03	-0,16	-0,05	0,23	0,39	0,39	0,00	-0,10	0,00	0,01	-0,03	-0,27	-0,41	-1,40	
seksuele misdrijven	20,60	21,34	-3,19	0,00	0,01	-0,17	0,01	-0,25	2,07	1,67	0,00	-0,02	0,01	-0,01	0,09	2,20	2,26	0,74	
misdrijven tegen het leven	351,27	146,81	-250,15	0,00	0,00	-0,01	0,01	-1,24	15,29	14,04	0,00	0,00	0,00	0,01	-0,01	31,64	31,64	-204,46	
Overige misdrijven WvSr																			
	15,48	17,42	-3,63	0,00	0,14	-0,16	-0,56	0,58	2,59	2,59	0,00	0,27	-0,04	1,08	-0,13	1,79	2,98	1,94	
Totaal	4,07	4,10	1,17	-1,70	0,00	0,02	-0,14	-0,03	0,03	0,35	0,23	0,00	-0,05	0,00	0,07	-0,01	0,32	0,33	0,03

Research Memorandum Department of Economics

Research Memoranda

- are available from Department of Economics homepage at : <http://www.economie.leidenuniv.nl>
- can be ordered at Leiden University, Department of Economics, P.O. Box 9520, 2300 RA Leiden, The Netherlands Phone ++71 527 7756; E-mail: conomie@law.leidenuniv.nl
- for a complete list of Research Memoranda, see: <http://www.economie.leidenuniv.nl>

- 2014.03 Ben van Velthoven
Bestraffing van commune misdrijven in de periode 1995-2012
- 2014.02 Koen Caminada, Jim Been, Kees Goudswaard en Marloes de Graaf-Zijl
De ontwikkeling van inkomensongelijkheid en inkomensherverdeling in Nederland 1990-2012
- 2014.01 Ben van Velthoven
Straftoemeting door de rechter in de periode 1995-2012
- 2012.03 Jörg Paetzold and Olaf van Vliet
Convergence without hard criteria: Does EU soft law affect domestic unemployment protection schemes?
- 2012.02 Olaf van Vliet and Henk Nijboer
Flexicurity in the European Union: Flexibility for Insiders, Security for Outsiders
- 2012.01 Stefan Thewissen
Is it the distribution or redistribution that affects growth?
- 2011.03 Olaf van Vliet, Jim Been, Koen Caminada and Kees Goudswaard
Pension reform and income inequality among the elderly in 15 European countries
- 2011.02 Chen Wang and Koen Caminada
Disentangling income inequality and the redistributive effect of social transfers and taxes in 36 LIS countries
- 2011.01 Anton Rommelse
Een geschiedenis van het arbeidsongeschiktheidsbeleid in Nederland
- 2010.03 Joop de Kort
The Right to Development or the Development of Rights
- 2010.02 Carolien Klein Haarhuis and Ben van Velthoven
Legal Aid and Legal Expenses Insurance, Complements or Substitutes? The Case of The Netherlands?
- 2010.01 Koen Caminada, Kees Goudswaard and Ferry Koster
Social Income Transfers and Poverty Alleviation in OECD Countries.
- 2009.03 Megan Martin and Koen Caminada
Welfare Reform in the United States. A descriptive policy analysis.
- 2009.02 Koen Caminada and Kees Goudswaard
Social Expenditure and Poverty Reduction in the EU and other OECD Countries.
- 2009.01 Maroesjka Versantvoort
Complementariteit in arbeid- en zorgtijd.
- 2008.06 Koen Caminada and Kees Goudswaard
Effectiveness of poverty reduction in the EU.
- 2008.05 Koen, Caminada, Kees Goudswaard and Olaf van Vliet
Patterns of welfare state indicators in the EU. Is there convergence?
- 2008.04 Kees Goudswaard and Koen Caminada
The redistributive impact of public and private social expenditure.

- 2008.03 Karen M. Anderson and Michael Kaeding
Pension systems in the European Union: Variable patterns of influence in Italy, the Netherlands and Belgium.
- 2008.02 Maroesjka Versantvoort
Time use during the life course in USA, Norway and the Netherlands: a HAPC-analysis.
- 2008.01 Maroesjka Versantvoort
Studying time use variations in 18 countries applying a life course perspective.
- 2007.06 Olaf van Vliet and Michael Kaeding
Globalisation, European Integration and Social Protection – Patterns of Change or Continuity?
- 2007.05 Ben van Velthoven
Kosten-batenanalyse van criminaliteitsbeleid. Over de methodiek in het algemeen en Nederlandse toepassingen in het bijzonder.
- 2007.04 Ben van Velthoven
Rechtseconomie tussen instrumentaliteit en normativiteit.
- 2007.03 Guido Suurmond
Compliance to fire safety regulation. The effects of the enforcement strategy.
- 2007.02 Maroesjka Versantvoort
Een schets van de sociaal-economische effecten van verlof en de beleidsmatige dilemma's die daaruit volgen.
- 2007.01 Henk Nijboer
A Social Europe: Political Utopia or Efficient Economics? An assessment from a public economic approach.
- 2006.04 Aldo Spanjer
European gas regulation: A change of focus.
- 2006.03 Joop de Kort and Rilka Dragneva
Russia's Role in Fostering the CIS Trade Regime.
- 2006.02 Ben van Velthoven
Incassoproblemen in het licht van de rechtspraak.
- 2006.01 Jurjen Kamphorst en Ben van Velthoven
De tweede feitelijke instantie in de belastingrechtspraak.
- 2005.03 Koen Caminada and Kees Goudswaard
Budgetary costs of tax facilities for pension savings: an empirical analysis.
- 2005.02 Henk Vording en Allard Lubbers
How to limit the budgetary impact of the European Court's tax decisions?
- 2005.01 Guido Suurmond en Ben van Velthoven
Een beginselplicht tot handhaving: liever regels dan discretionaire vrijheid.
- 2004.04 Ben van Velthoven en Marijke ter Voert
Paths to Justice in the Netherlands. Looking for signs of social exclusion.
- 2004.03 Guido Suurmond
Brandveiligheid in de horeca. Een economische analyse van de handhaving in een representatieve gemeente.
- 2004.02 Kees Goudswaard, Koen Caminada en Henk Vording
Naar een transparanter loonstrookje?
- 2004.01 Koen Caminada and Kees Goudswaard
Are public and private social expenditures complementary?
- 2003.01 Joop de Kort
De mythe van de globalisering. Mondialisering, regionalisering of gewoon internationale economie?
- 2002.04 Koen Caminada en Kees Goudswaard
Inkomensgevolgen van veranderingen in de arbeidsongeschiktheidsregelingen en het nabestaandenpensioen.
- 2002.03 Kees Goudswaard
Houdbare solidariteit.

- 2002.02 Ben van Velthoven
Civiele en administratieve rechtspleging in Nederland 1951-2000; deel 1: tijdreeksanalyse.
- 2002.01 Ben van Velthoven
Civiele en administratieve rechtspleging in Nederland 1951-2000; deel 2: tijdreeksdata.
- 2001.03 Koen Caminada and Kees Goudswaard
International Trends in Income Inequality and Social Policy.
- 2001.02 Peter Cornelisse and Kees Goudswaard
On the Convergence of Social Protection Systems in the European Union.